

ശ്രീ ശിവരാത്രിമാഹാത്മ്യം

അഥവാ

സൗഭാസ ചരിത്രം

ആട്ടംശമ

“യുഗമാംശുനയാനിത്യാകമാകുതർച്ചിതനോഹരം
ശ്രാവയേദപാജനോഭക്ത്യാസയാതിപരമംഘോരി
ഇതികഥിതമശേഷം ശ്രേയസാമാദിബ്ജം
ഭവശതദൂരിതാപസ്പന്ദമോഹാധാസകാരം
ചരിതമമരഗേയംമന്ദമാരേണദാരം
സതതചിനിഷേവ്യംസപസ്വിമന്ദിശ്ചലോകൈഃ”

(ശിവരാത്രിമാഹാത്മ്യം)

ഗ്രന്ഥകർത്താ

പുന്നത്തൂർ ഗോദശങ്കരൻ
മുഖ്യ തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു

കന്നംകുളം

കി. വി. പി. പ്രസ്സിൽ അച്ചടിക്കപ്പെട്ടത്

22-12-1922

മുദ്രണം.)

Copy right.

(വില്പന 8 അംശം)

His Highness Rana Varma The Ninth Prince of Cochin. Palace. Kuvantla

Kushnaramanaval
S. Feb. 1923

ശൈലികം

ലക്ഷം	പംക്തി	ഭൂമുദിതം	സുഷുപാഠം
വൃ	൪	ചെമ്പട	മറിയനെ
൯	൧	നിശ്ചയമൻ	നിശ്ചയൻ
ടി	൯	ഭാഗ്യമ	ഭാഗ്യധേയമ
൧൧	൧൯	ഭിപ്രരനാം	ഭിപ്രരനാം
൧൭	൧൭	ഉച്ചാരാധിപ	ഉച്ചാരാധിപ
൧൯	൨	നേപഷ്ടമനസഃ	മനേപഷ്ടമനസഃ
ടി	൯	അവചിന്തന്തി	അവചിന്തന്തി
൨൪	൧	അടന്ത	മറിയനെ
ടി	൭	കിളി	കിളി (എല്ലാറ്റിനും)
൩൨	൨൨	കൃന്തി	കൃന്തി
൩൩	൨൧	ശശുഭേ	ശശുഭേ
൩൪	൨൦	അവേക്ഷിഷി	അവേക്ഷിഷി
൩൯	൩	ശപസലാഗി	ശപസൽമണി

N. B. വിശിഷ്ടസന്ധികളെക്കൂടി ഉച്ചരിക്കുകയും വേണം.

I	൩൧	പുനിലാ	പുനിലാ
II	൩൩	ആകൃതിയൽ	ആകൃതിയിൽ
III	൪	സ്വകാര്യമല്ല	സ്വകാര്യമല്ല
IV	൧൧	പ്രചീനകവികൾ	പ്രചീനകവികൾ
ടി	൧൪	ഗണിച്ചിരി	ഗണിച്ചിരി
ടി	൨൪	ജനിക്ക	ജനിക്ക
V	൨൦	നിവർത്തിക്കായി	നിവർത്തിക്കായി
ടി	൨൩	പുത്രാൽപദനം	പുത്രാൽപദനം
ടി	ടി	ചെയ്യാക്കാം	ചെയ്യാക്കാം
ടി	൨൪	മാഹാത്മ്യത്തെ	മാഹാത്മ്യത്തെ
ടി	൨൯	ഭാസനാക്കന്തി	ഭാസനാക്കന്തി

Most Respectfully

DEDICATED

TO

HIS HIGHNESS

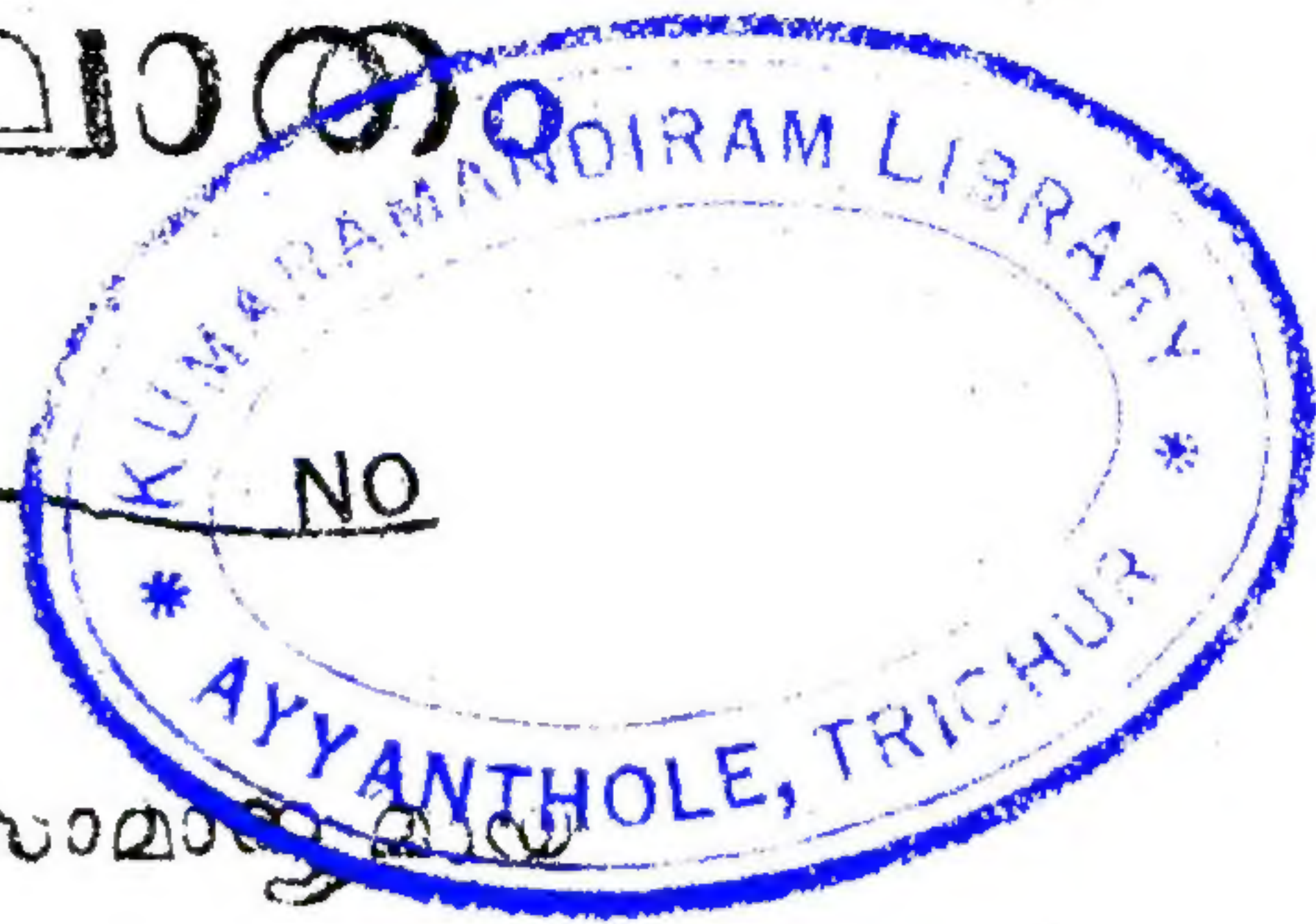
Sir Gree Rama Varma, G. G. J. G.

THE

MAHARAJAH OF COCHIN.

ഉപോൽപാതം

എ. ആട്ടക്കുടയെപ്പറ്റി സാമാന്യമായ

ഒരു നിരൂപണം

സ്ഥാവരജംഗമരൂപമായിരിക്കുന്ന പ്രപഞ്ചസൃഷ്ടിയുടെ ഉദ്ദേശം ഇന്നതെന്ന മനുഷ്യബുദ്ധിക്ക് ഗോചരമല്ലാത്തതിനാൽ പുരാതനന്മാരായ മഹാമുനികൾ അതു മഹേശ്വരന്റെ ലീലാകൈവല്യമെന്നു മാത്രം സമാധാനിക്കുന്നു. മനുഷ്യരുടെ ശ്രേയസ്സു തങ്ങളിൽ സ്വായത്തമായിരിക്കണമെന്നത്രെ ദൈവമതം. അവർക്കു സ്വസ്തിലഭ്യമായ വിജ്ഞാപനങ്ങളായിരുന്നെ അതിന്നു പ്രമാണം. ശ്രേയസ്സുപ്രദമായൊക്കെ ഭിന്നങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടു, മനുഷ്യബുദ്ധിക്ക് ഇന്നവിധം ദൃഷ്ടമെന്ന തീർച്ചപ്പെടുത്തുവാൻ ശക്തിപോരാ എന്നു വെളിവാകുന്നുണ്ട്. ഇന്നുള്ള യഥാധർമ്മങ്ങളെ വേണ്ടപോലെ തിരിച്ചറിഞ്ഞ് പ്രവൃത്തിച്ചാൽ മാത്രമേ ശ്രേയോർഹന്മാരായ്ക്കുകയുള്ളൂ. എന്നിരിക്കെ അവരുടെ പ്രയത്നത്തെ ചൂഷണിക്കുന്നതിന്നു തന്നെ വേദാന്തങ്ങളെ സംഗ്രഹിച്ചു കാണിക്കുന്ന സ്തോത്രങ്ങളെ ഔഷധപുസ്തകം നിർമ്മിച്ചു. കർമ്മവൃക്തർക്കു യഥാവിധി സാധിച്ചു മനുഷ്യൻ ഇഹത്തിലും പരത്തിലും ശ്രേയസ്സിനെ ലഭിക്കണമെന്നും തദിഹന്മാർ ഉഭയരൂപേണ ഭാഗ്യമേകുകയായിരുന്നുവെന്നും ദൃഷ്ടപ്പെടുത്തുകയത്രെ വ്യാസവാല്മീകി പ്രഭൃതികൾ പുരാണേതിഹാസങ്ങളെക്കൊണ്ടു സാധിച്ചതു. എതുവിഷയവും കേട്ടറിയുന്നതിനേക്കാൾ കണ്ടറിയുന്നതാണ് മനസ്സിൽ നില്ക്കാനാകും എളുപ്പമെന്നതു അനുഭവസിദ്ധമാണല്ലോ. എന്നാൽ വ്യവഹാരങ്ങളായ ദേശകാലങ്ങളിൽ നടന്ന ധർമ്മങ്ങളുടെ ഫലത്തെ തദനുഗാമികൾക്കു കണ്ടറിയുവാൻ സാധ്യമല്ലല്ലോ. എങ്കിലും സാമാന്യേന അനുഭവപ്പെടുന്നതിന്നു നിർമ്മിച്ച ഒരു ഉപായമാണു നാടകം. പൊതുജനങ്ങൾ നാടകങ്ങളിൽനിന്നു ഗുണാംശത്തെ ഗ്രഹിക്കേണമെന്നല്ലാതെ വേണ്ടാകെട്ടി അഭിനയിക്കുകയോ നാടകത്തെ കേവലം വിനോദമെന്നുവായി കരുതുകയോ ചെയ്യരുതു. കൊവ്വാലാപാശ്ചാത്യർക്കു യൽ, എന്നു നിശ്ചയിച്ചതും അതിനെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയാണ്. കാലഭേദത്താൽ എല്ലാവിഷയങ്ങളിലും ദോഷാംശംമാത്രം ശേഷിക്കുന്നതു സാധാരണമാണല്ലോ. നാടകവും കാലത്താൽ വളരെ ഭൂഷിച്ചു പോയിട്ടുണ്ട്. തമിഴുനാടകക്കാർ സംസ്കൃതനാടകങ്ങളിൽനിന്നു അഭിനയം എന്ന ഒരംശത്തെ മാത്രം സ്വീകരിച്ചു തല്ലാതെ മറ്റു യാതൊരു നിബന്ധനകളേയും അവർ അഭരിക്കുന്നില്ല. അവ്യവസ്ഥാഫലമായി. ലോകകണ്ടകന്മാരായ രാക്ഷസന്മാർ നായകന്മാരായും ബീഭത്സപ്രധാനരസമായും, നിവൃണണം അമംഗളഭൂതിയുമായും ചിലനാടക

II

ങ്ങളിൽ കാണാനിടയായി. ഗ്രാമഗാനങ്ങളിൽ ജനങ്ങൾക്കു വൈകുണ്ഠവുമി
ല്ലാതായി. താരാശാങ്കമെന്ന നാടകത്തിൽ താരയുടെ ദിഗംബരതയെക്കണ്ടു
രസിക്കാത്തവർ സുദർല്ലഭം. എന്നാൽ തമിഴുനാടകങ്ങളുടെ ജനനത്തിന്നു മു
ന്ദായി കേരളത്തിൽ കഥകളി അല്ലെങ്കിൽ ആട്ടക്കഥ എന്നൊരു സമ്പ്രദായം
പ്രചാരത്തിൽ വന്നു. ഈരീരിയും സംസ്കൃതനാടകജന്യമാണെങ്കിലും അതിൽ
നിന്നും വളരെ വിലക്ഷണപ്പെട്ട ഒന്നാണു. ആട്ടക്കഥയുടെ ആരംഭത്തിൽ രാമാ
യണം ഭാഗവതം ഇവ അഭിനേയവിഷയമായിരുന്നതുകൊണ്ടു ആവക കഥക
ളേയോ ഗ്രന്ഥകാരന്മാരേയോ ആക്ഷേപിച്ചിരുന്നു. ഭാരതത്തിലെ ചില
പ്രധാനഭാഗങ്ങളെ ലക്ഷ്യമാക്കിത്തീർത്ത ചിലകൃതികളും രസാവഹങ്ങളായി
രിക്കുന്നുണ്ടു. പ്രാചീനപണ്ഡിതന്മാർ വേഷവ്യവസ്ഥിതിചെയ്തിട്ടുള്ളതും യോജി
ക്കുന്നുണ്ടു. എന്നാൽ നടന്മാർ സംസാരിക്കുന്നതിന്നു പകരം ഹസ്തമുദ്രകളെ കാ
ണിക്കേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചതിന്നു കാരണം എന്തിന്നു മനസ്സിലാവുന്നില്ല. ആ
ട്ടക്കഥയിൽ അഭിമാനമുള്ള ചിലകേരളപണ്ഡിതന്മാർ അതിന്നു ചിലകാരണ
ങ്ങളെ പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും വിദേശീയപണ്ഡിതന്മാരെ അവതൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്ന
ല്ല. അവരുടെ അപ്രീതിയാൽ ആട്ടക്കഥയ്ക്കു നൃത്തയൊന്നുമില്ലെന്നു പറയുന്നതാ
യാതെ പാണയാതൊരു മറുപടിയും പറയാനില്ല. ദക്ഷിച്ചുപോയ തമിഴുനാടി
കളെപ്പോലെ ആട്ടക്കഥയും പ്രാചീനന്മാരുടെ ഉദ്ദേശത്തിന്നു വിരോധമാ
യി തീർന്നിരിക്കുന്നു. ആദികാലങ്ങളിൽ ബ്രഹ്മണർ രാജാക്കന്മാരും നാടകാ
ഭിനയത്തിൽ നിന്നുണ്ടു. കന്നു ഗുണങ്ങളെ പ്രതീക്ഷിച്ചു ആട്ടക്കഥയുടെ ഭാരവാ
ഹികളായിരുന്നുവെന്നുവരികാം. പൂർണ്ണമായ കേരളകവികൾ അഭിനയസ
മയത്തിൽ വിട്ടുകളയേണ്ടതിന്നു ചില അംശങ്ങളെ തങ്ങളുടെ കൃതികളിൽ എഴു
തിച്ചുത്തിട്ടില്ല തന്നെ. നളചരിതം തുടങ്ങിയ ചിലകഥകളിൽ, കാരോദിവസ
ത്തേക്കു ഇത്രയൊന്നുമെന്നു നിശ്ചയിച്ചാ അതാത കഥയിൽ എഴുതിയതു മുഴു
വൻ അഭിനയിക്കപ്പെടണമെന്നു ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടിത്തന്നെയൊവണം. ഇപ്പോ
ൾ ഒരു കഥയിൽ ചില ഭാഗംമാത്രം സ്വീകരിക്കപ്പെടുന്നതുള്ള ഇങ്ങിനെ
ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടുന്നഭാഗം കഥയ്ക്കു അനന്തരൂപമാക്കിത്തീർത്തതു ഗായകന്മാ
രും നടന്മാരും ആവശ്യത്തിലധികം സ്വാതന്ത്ര്യം എടുക്കുന്നതുകൊണ്ടുമായ
രിക്കണം. പാട്ടുകാരും കൊട്ടുകാരും തങ്ങളുടെ സാമർത്ഥ്യത്തെ പ്രകടിപ്പിക്ക
ുന്നതായാൽ സാക്ഷാൽ മേളപ്പാട്ടും, കഴിഞ്ഞു കഥതുടങ്ങാറാവുമ്പോഴേക്കു മ
ദ്ധ്യംമാത്രം ആവും. പിന്നെ വേഷമാർക്കു ശുശ്രൂഷയും തുടങ്ങുകയായി. അ
തിന്നുമുമ്പെ ശ്രീഭവകത്തെ നോക്കിക്കൊണ്ടാണു. പിന്നെ ചില ഹാവഭാവങ്ങ
ളെ നടിക്കണം. പിന്നെ കഥലം എണ്ണാ മറ്റൊരു ഒരു മുദ്ര എടുത്തു പിടിക്ക
യായി. കഥമുദ്ര അഞ്ചു ദിശയിൽനിന്നും ആകൃതിയൽ വരും. ശുശ്രൂഷ
കൾ പഴിഞ്ഞുവെട്ടിൽ വേണ്ടതാണത്രെ. പാട്ടുകാരൻ രണ്ടോമൂന്നോ താളവട്ടം
പാടിക്കഴിയുമ്പോഴേക്കു വേഷക്കാരൻ കഴിവിഷ്ടിയായി കഥമുദ്ര കഴിച്ചുള്ള

ട്ടം. മുഖ്യാപകരണസാന്നിദ്ധ്യമുള്ളപ്പോൾ പ്രതിനിധിയെക്കൊണ്ട് കാര്യാലയം സന്ദർശിക്കുകയും അവശ്യമാണെങ്കിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥമായിരിക്കുന്നതും. മുഖ്യാലയവേലത്തിനിടയിൽ, എന്നല്ലേ ശാസ്ത്രം. എന്നാൽ പാട്ടുകൊണ്ട് ഭാഷയുടെ കാര്യാലയം നിവൃത്തമാവുന്നുണ്ടെന്ന സമാധാനം അത്ര സ്വീകാര്യമല്ല. ഒന്നാമത പദങ്ങൾക്കു ശ്രദ്ധണമാത്രത്തിൽ അർത്ഥപ്രതീതി ഉണ്ടാവുന്നില്ല. ഒന്നാമത ഗാനം എന്നാൽ കവചാർവ്വേണി പ്രസ്ഥത്തെ ദീർഘമാക്കാനും മരിച്ചാക്കാനും ഗായകന്മാർക്ക് സ്വാഭാവികമായും കലശലാണ്, മൂന്നാമത അവപദത്തിൽ മുദിക്കുക. ഇതുകണ്ടെക്കാനു വലിയപണ്ഡിതന്മാർക്കുള്ള അർത്ഥം ഗ്രഹിക്കാൻ സാധിക്കാതിരിക്കുമ്പോൾ മറ്റുള്ളവരുടെ കഥ ചോദിക്കാനുണ്ടോ. ഭാഷാനിർമ്മാണം ഗാനത്താൽ സുസാധമല്ലെന്നു വന്നുവെല്ലോ. വേഷക്കാരന്റെ കാര്യാലയത്തിൽ വേഷക്കാരന്റെ ചിലകാരണങ്ങളെക്കൊണ്ട് ഭാഷയെക്കൊണ്ട് മറ്റുള്ള പ്രാധാന്യമുണ്ടെന്നു തന്നെ സമ്മതിച്ചാലും, ഭാഷയുടെ ചില നിബന്ധനകളെ അതിൽ സ്വീകരിക്കാതിരിക്കാൻ വിട്ടുപോയില്ല. എത്രതന്നെ അനേകന്മാരായിരുന്നാലും ഒരു കാലകത്ത് തന്റെ പ്രേമഭാഷയെക്കൊണ്ട് പ്രിയപ്പെട്ടവരെക്കൊണ്ട് പ്രസ്താവിക്കുന്നതായാലും ഭാഷയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന പദങ്ങളുടെ സന്നിധിയെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നില്ല. എന്നു വെച്ചാൽ കാലകത്ത് അഭ്യുപേക്ഷാപരമായ വാക്കുകളെ പറയുന്നതായാൽ അതിന്നു നാലോ അഞ്ചോ നാഴിക അവശ്യമായി വരുന്നില്ല. എന്നാൽ വേഷക്കാരൻ കലാലോലാലാലാ എന്നു മറ്റൊരു പദം പറയുന്നതിന്നു അനേകം കാരണങ്ങളുണ്ടായിരിക്കാം. ഇതിനെത്താൽ മറ്റായിരുന്ന പ്രേക്ഷകന്മാർക്കു ശബ്ദബാധമുണ്ടാവുന്നതെന്തിനെ? ചിലപ്പോഴുള്ളിൽ ഗാനരഹിതമായ ആട്ടവും പരിവർണ്ണ. ഉത്തരത്തിൽ രവസ്സാട്ടം കാലകേയവധത്തിൽ സ്വർഗ്ഗവർണ്ണപദ്യം സ്വയംവരത്തിൽ കൈമാസവർണ്ണ ബകവധത്തിൽ ബകാരണ്ണവർണ്ണന ഈവക ആട്ടുന്നതുകണ്ടു മനസ്സിലാക്കുന്നവർ രംഗസ്ഥന്മാരിൽ ഞാൻ ലൊന്നുണ്ടായാൽ അതിശയം. വേഷക്കാരൻ പുതിയ ഒരു ശ്ലോകമാട്ടുന്നതായാൽ കഥ മിണ്ടുകതന്നെ വേണ്ട. ആട്ടക്കഥയിൽ പരിജ്ഞാനമുള്ളവരെന്ന അഭിമാനിച്ചു കളിക്കാൻ വരുന്ന സമയം ശയനസാമഗ്രികളോടുകൂടിത്തന്നെ രംഗത്തിൽ സന്നിഹിതരാകുന്നതുകൊണ്ട് അവരുടെ പരിജ്ഞാനം സ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ട്. അക്ഷരാർത്ഥമില്ലാതെ ഒരു നടൻ ചിലത ആട്ടുന്ന സമയം അതു കണ്ടു സിദ്ധിക്കുന്ന ചിലരോട് നാം ആട്ടത്തെക്കുറിച്ച് എന്തെങ്കിലും അഭിപ്രായങ്ങൾ ചോദിച്ചാൽ അതു നമുക്കു അവരറിവുള്ളവരാണെന്നുണ്ടായിരുന്ന മതിയെ ഉന്മൂലനം ചെയ്യുന്നതിന്നു ഹേതുവാകുന്നതോളം. ഒരിക്കൽ നാട്ടുശാസ്ത്രഭജനശാരദാമണിയായ ഒരു മഹാൻ ഒരു സ്ഥലത്തു വെച്ചു വ്യാസവേഷത്തെ അഭിനയിച്ചപ്പോൾ, അതു കണ്ടു രസിച്ചിരുന്ന ചിലരോട് ഞാൻ ചിലത അറിവാൻവേണ്ട ചോദിച്ചപ്പോൾ “സ്തംഭമഗ്രേഭവാഷ്ട്യതി,” എന്നുമാ

III

രൂപം എറിക്കു സമാധാനം കിട്ടിയുള്ളു. എന്നാൽ അഭിനയം കഴിഞ്ഞശേഷം അവർ ചിലനേരക്കു സാസാരിച്ചിരുന്നതിനാലും അഭിനീതവാഷയത്തിൽ എറിക്കുറിയുണ്ടെന്നായിരുന്നു വിചാരിച്ചു. ഭാരോഭത്താൽ ഭാരം പറ്റത്തു തുടങ്ങി. അവർക്കു തന്നെ വാഷയം അഭിനതാവിജ്ഞാനം ഗ്രഹിക്കേണ്ടതായി വന്നു. ഇത്രയും പറയുന്നതുകൊണ്ടു ഭാഷയുടെ പ്രാതിനിധ്യം വഹിക്കാൻ മുദ്രകൾ പശ്ചാപുരുഷങ്ങളെന്നും ഭാഷയെ സഹായിക്കാൻ മാത്രമേ മുദ്രകളെ ഉപയോഗപ്പെടുത്താവൂ എന്നും സ്പഷ്ടമായല്ലോ. പിന്നെ വേഷക്കാരെ അനാവശ്യങ്ങളായ ചടങ്ങുകളേയും സ്രീപുരുഷനാൽ ലജ്ജാകരങ്ങളായ നടനങ്ങളേയും നിശ്ചയമായും ചൂഷിക്കേണ്ടതാണ്. കരിതച്ച വേഷം അതായത സിംഹികാനക്രമണീകൃതമായ വേഷം ആടുന്നതു എത്രയും ആഭാസനിലയിലാവുന്നുണ്ട്. പ്രചീനകവികളാവട്ടെ, പുണ്യപുരുഷന്മാരുടെ മുരിത്രങ്ങളെ അഭിനയിച്ചുകൊണ്ടു പൊതുജനങ്ങൾ അവയുടെ ആചാരങ്ങളെ അനുവർത്തിക്കുമാറാകട്ടെ എന്നു വിചാരിച്ചാണു ആട്ടക്കഥകളെ നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നതു. പ്രേക്ഷകന്മാരുടെ രസാസ്വാദവും അവർ പ്രതിഫലമായി ഗണിച്ചിരിക്കണം. അവരുടെ ഉദ്ദേശം ആട്ടക്കഥയുടെ താൽക്കാലികസമ്പ്രദായത്താൽ നിറവേറപ്പെടുത്തില്ലെന്നു വ്യസനപൂർവ്വം പ്രസ്താവിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഒരു കഥയെ മുഴുവനും അഭിനയിപ്പിക്കാതെ ചിലചില ഭാഗങ്ങളെ മാത്രം സ്വീകരിക്കുന്നതും യുക്തമല്ല. കാലകേയവധത്തിൽനിന്നു “സലജ്ജാഹം”, രാവണവിജയത്തിൽനിന്നു “രംഭാപ്രഭവരം”, കർമ്മീരവധത്തിൽനിന്നു “നല്ലാർകലം”, നളചരിത്രത്തിൽനിന്നു “മരിമാൻകണ്ണി”, ഉരുഭവത്തിൽനിന്നു “ഗംഭീരവിക്രമനാരം”, ബകവധത്തിൽനിന്നു “ബാലേവരിക”, ഭരതോദയനവധത്തിൽനിന്നു “ഭഗ്ഗാസനവധം”, നാലായിച്ചാൽ ഭൂമിയിൽനിന്നു “സൽപുരുഷചരിത്രം” അവർത്തിക്കു പ്രവൃത്തിയും അസൽപുരുഷവ്യാപാരത്തിൽനിന്നു നിവൃത്തിയും ജനിക്കുന്നതല്ല. ഇതിൽനിന്നു യാതൊരു രസാസ്വാദത്തിനും വഴിയില്ല. ഇങ്ങനെയുള്ള സന്ദർഭങ്ങളിൽ അങ്കുരിതങ്ങളായ രത്യാദികൾ പരിപൂർണ്ണചരിത്രങ്ങൾ നാഭാവത്താൽ രസാത്മനാപരിണമിക്കുന്നതിന്നു കാരണമാകുന്നില്ല. ഈവകനാട്ടത്തിൽ വല്ലവർക്കു രസമുണ്ടെങ്കിൽ ആരസാദ്രവ്യംകിട്ടിയാൽ രസമാണു ഭക്ഷണം. രസമാണു ശീട്ടുകളി രസമാണു എന്നൊക്കെ സംഭാഷണത്തിൽ ഘടിതങ്ങളായ സംശയങ്ങളുടെ ആഗ്രഹാർത്ഥത്തെ മാത്രം ഭൂതിപ്പിക്കുന്നതല്ല. അല്ലാതെ ശാസ്ത്രീയരസശബ്ദാർത്ഥത്തിനും മുൻപറഞ്ഞതിനും തമ്മിൽ യാതൊരു ബന്ധവുമില്ല. ഞാൻ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത, കഥകളിയെ പഠിപ്പിക്കാനുപാധിക്കുന്ന ചില പ്രഭുക്കന്മാരുടെ ആലോചനക്കു വിഷയമായാൽ എറിക്കു ചാപിതാർത്ഥമായി. നാട്ടുവിദ്യയെ പോഷിപ്പിക്കുന്ന ഒരു മാർഗ്ഗം നവനവങ്ങളായ പ്രബന്ധങ്ങളെ രചിക്കുന്നതാകുന്നു. അധുനീകപണ്ഡിതന്മാരിൽ ചിലർ അതാത്സാഹിക്കുന്നതു നാട്ടുവിദ്യയുടെ ശുഭഭാഗം

തന്നെ. അങ്ങിനെ ആട്ടക്കുമ്മയെ നന്നാക്കുവാനുസാഹിക്കുന്ന ഒരു മാന്യനായ
പുനത്തൂർ ഗോദരംകരഎളയതമ്പുരാൻ അവർകളാൽ വിമ്മുക്തപ്പെട്ട ശിവ
രാത്രി മാഹാത്മ്യം,, അഥവാ സൗഭാസചരിത്രം,, എന്ന ആട്ടക്കുമ്മയാകുന്നു
ഈ ഉപോൽപ്പാദനത്തിന്നു വിഷയമായിരിക്കുന്നത്.

൨. മൂലഗ്രന്ഥങ്ങൾ.

ഈ കഥയുടെ മൂലഗ്രന്ഥങ്ങൾ മുഖ്യമായി മൂന്നാകുന്നു. സ്തന്ദപുരാണത്തിൽ
ബ്രഹ്മാന്റെ വേഷത്തിൽ രണ്ടാമൂന്നും അദ്ധ്യായങ്ങളിലും വിഷ്ണുഭാഗവതത്തിൽ
നവമസ്കന്ധത്തിൽ ഒമ്പതാമദ്ധ്യായത്തിലും മഹാഭാരതത്തിൽ അഭിപ
ദ്യം ചൈത്രമപർവ്വം നൂറ്റിഏഴുപത്താം, നൂറ്റിഏഴുപത്തൊന്നി അദ്ധ്യായ
ങ്ങളിലും പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ട സൗഭാസമഹാരാജാവിന്റെ കഥയത്രെ ഈ
ആട്ടക്കുമ്മയുടെ മൂലം. സ്തന്ദപുരാണത്തിൽ വിസ്മരിച്ചുപോലെയല്ല മഹാഭാരത
ത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്. വിഷ്ണുഭാഗവതത്തിലാകട്ടെ ഈ കഥതന്നെ ചുരുക്കി
പ്രകാശമാണു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. ഇങ്ങിനെ മൂന്നു പുരാണങ്ങളേയും താരതമ്യപ്പെടുത്തി
നോക്കുമ്പോൾ മൂന്നു ഗ്രന്ഥകർത്താക്കന്മാർക്കും അവരവർക്കുള്ള ഓരോ
ഓരോ അഭിപ്രായത്തെ ബലപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്. അതിന്നുവേണ്ടി കഥയെ ഓരോ
മാതൃകയിൽ അവർ ഉടച്ചു വാക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നും. വിഷ്ണുഭാ
ഗവതകർത്താവു സൂര്യവംശത്തെപ്പറ്റി പറയുന്ന അവസരത്തിൽ ഇതരപുരാ
ണങ്ങളിൽ ചോദ്യം ചെയ്ത ഈ കഥയെ വിസ്തരിക്കവെയുല്ലാ എന്നു ചിചാരിച്ചാ
യിരിക്കാം. ഇങ്ങിനെ ഇത്രയും ചുരുക്കത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചത്. എന്നാൽ സൗ
ഭാസമഹാരാജാവിന്റെ ഭാഷാവിവൃത്തക്കായി ഗൗരവമഹച്ഛപദേശാൻ
സാരേണ അദ്ദേഹം ഗോകർണ്ണത്തിൽ വെച്ച ശിവഭജനം ചെയ്തതിനെപറ്റി
യും മറ്റും കർഷണരൂപം പാർത്തിട്ടുണ്ടു്. അഞ്ചു ആപ്തങ്ങളിൽ സ്ത്രീക
ൾക്കു പത്മനാഭത്താൽ പുത്രോൽപാദനം ചെയ്തിക്കാനു് എന്നു സാധിക്കണം-
ഇതാണു മഹാഭാരത ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ ഉദ്ദേശം. വസിഷ്ഠന്റെ മാഹാത്മ്യ
ത്തെ കാണിക്കാൻ വിശ്വാമിത്രനെക്കൊണ്ടു ചാടിച്ച് അദ്ദേഹത്തിനെക്കൊണ്ടു
ഒരു രക്ഷസ്സിനെ രാജാവിന്റെ നേക്കു അയറ്റിച്ചു രാജാവിനെ ഭ്രാന്തനാക്കു
ത്തിന്റെ വസിഷ്ഠപുത്രൻകുൽനിന്നു വഴിമാറിപ്പിറ്റു എന്ന കാരണത്താൽ രമ്മിത
ശബ്ദമുണ്ടാക്കി ശപിപ്പിച്ചു രാജാവിനെ രാക്ഷസനാക്കി വസിഷ്ഠപുത്രന്മാരെ
കുലക്കുടും കൊല്ലിച്ചു. വസിഷ്ഠൻ അതുകണ്ടു പ്രാകൃതനെപ്പോലെ തുടിച്ചാവാ
നും വെള്ളത്തിൽ വീണു ചാവാനും മറ്റും ഉത്സാഹിച്ചു അതുകണ്ടുകൊണ്ടു
അദ്ദേഹം പ്രാണാപായം നേടിക്കൊണ്ടു വീണ്ടും ഉടഞ്ഞുവരാപ്പാനിടവന്നു. ഇങ്ങി
നെ നിമിത്തീതി ശിവപ്രസംഗം കൂടാതെ കഥ അവസാനിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ബ്ര
ഹ്മാന്റെ വേഷത്തിൽ ഇതിൽനിന്നും മാറ്റി വേറെ ഒരു വിധത്തിലാണു വിസ്മ
രിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഈ ആട്ടക്കുമ്മ ആ പുരാണത്തെ അനുസരിച്ചു ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട

താണ്. എന്നാൽ ആട്ടക്കുമ്മയ്ക്കു യോജിപ്പുണ്ടാവത്തക്കവിധത്തിൽ ചില കാലങ്ങൾ വ്യത്യസ്തപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അതുകവിസ്വതന്ത്ര്യം എന്നു വെക്കാനേയുള്ളൂ. ശിവപുരാണമെന്നപോലെ ഒരു കിളിപ്പാട്ടു പുസ്തകത്തിൽ ശിവരാത്രി മഹാത്മ്യം എന്ന പേർ കൊടുത്തു ഈ കഥയെ വിസ്മയിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് പുരാണകഥയെ ഇവിടെ സംഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടല്ല.

II അഭിധാനവിധാനം

സൗദാസനെന്നും മിത്രസഹനെന്നും കല്മാഷപാദനെന്നും മദയന്തിപതിയെന്നും നാലുപേരുകൾ ഈ കഥാനായകനാണ്. മിത്രത്താൽ (കളത്രത്താൽ) തനിക്കു പണയമെന്ന് സങ്കീർണ്ണമായിട്ടായതിനാലും മറ്റും മിത്രസഹനെന്നും വസിഷ്ഠനെ തിരികെ ശപിക്കാൻ കമണ്ഡലൂദകമെടുത്തപ്പോൾ മദയന്തിയാൽ സാനന്ദനയും പ്രതിഷേധിക്കപ്പെട്ടതിനാൽ ആ ജലത്തെ തന്റെ കാലിന്മേൽ ഒഴിക്കുകയും അതുപോലെ വായിട്ടു കാലുകൾക്കു ഒരു നിറഭേദമുണ്ടു വുകയും ചെയ്തതിനാൽ കല്മാഷപാദനെന്നും മദയന്തിയെ പരിണയിച്ചു. മിത്രം മദയന്തിപതിയെന്നും വ്യവഹരിക്കപ്പെടുന്നു. സൗദാസമഹാരാജാവിന്റെ പുത്രനായതാൽ അപത്യാർത്ഥതലിതപ്രത്യയം വെച്ചു സൗദാസൻ എന്ന അഭിധാനവുമുണ്ടായി. ക്രിയാപുരസ്സരം നൽകപ്പെട്ട നാമധേയം ഇന്നു നമ്മുടെ നിർണ്ണയിച്ചു പറയാൻ ഇതുകൊണ്ടാണെന്നു സാധിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ വാല്മീകിരാമായണത്തിൽ സുന്ദരകാണ്ഡത്തിൽ ഇരിപത്തി പാലാമദ്ധ്യായത്തിൽ സിംഹപലരാജദമ്പതികളേയും പാലിപുത്രന്മാരുകൾക്കു കിട്ടിപ്പറഞ്ഞ കൂട്ടത്തിൽ സൗദാസം മദയന്തിവ കേശിനി സാരായമാം ദൈഷധം മദയന്തിവ ഭൈമീപതിമനപ്രതാ, II എന്നു പറഞ്ഞതായി കാണുന്നുണ്ട്. ആദികവിയായ വാല്മീകിമഹർഷി ഉപയോഗിച്ചു നാമം അന്നേപ്രസിദ്ധമായ ഒന്നായതാൽ അതിനെത്തന്നെ ഇവിടെയും പ്രയോഗിക്കാമെന്നു കവിനിശ്ചയിച്ചു. ഒരു ചണ്ഡാലിക്കു ശിവരാത്രിയിൽ ഉപവാസജാഗരണശിവാർച്ചനാദികൾ ചെയ്യാനിടവരികയാൽ ശിവസാലോക്യം സിദ്ധിച്ചു കഥയേയും, സൗദാസമഹാരാജാവിന്നു ശിവരാത്രി മഹിമയാൽ പാപനിവൃത്തിവന്ന കഥയേയും ഇതിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട് ശിവരാത്രിമാഹാത്മ്യം എന്ന പേരും യുക്തം.

III ഇതിവൃത്തം

പണ്ടൊരു കാലം നളസഖാവായ ജതുപർണ്ണന്റെ പ്രപഞ്ചനായ സൗദാസമഹാരാജാവു മദയന്തിയെ വിവാഹം ചെയ്തശേഷം സകല വിഭവങ്ങളും തികഞ്ഞു സുഖമായിരിക്കുകാലം നായാട്ടു വേണമെന്നു തോന്നുകയാൽ അതുത്തിരാജ്യങ്ങളെ പാലിക്കുന്നവനും തന്റെ കീഴിലുള്ള ഒരു ഇടപ്രഭുവും വനചാരാജാവുമായ ഘോഷിദാശ്വാന വരത്തി അവനാടാകൂടെ കാട്ടിലു

VII

ക്കു പോയി. അവിടെ വേട്ടചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ പണ്ഡിതനായ ഒരു രാക്ഷസനെക്കണ്ടു. പിന്നെ രാജധാനിയിലേക്കു മടങ്ങുകയും ചെയ്തു. പണ്ഡിതന്റെ മരണവർത്തമാനത്തെ മഖഹരൻ എന്ന അവന്റെ അനുജനെ ഒരു ഭൃത്യൻ ചെന്നറിയിച്ചു. പ്രതിക്രിയ ചെയ്യാൻ തനിക്കു ശക്തിയില്ലാത്തതുകൊണ്ടു എങ്ങിനെയെങ്കിലും സൗഭാസനെ ഒന്നു പററിക്കേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടു ബ്രാഹ്മണവേഷംകെട്ടി ദേവ്കരൻ, എന്ന കൃത്രിമനാമവും സ്വീകരിച്ച രാജസഭയിൽചെന്ന രാജാവിനെ പ്രശംസിച്ചു തന്നെ സൂദനാക്കി കൂടെത്താമസിപ്പിക്കേണമെന്നു അപേക്ഷിച്ചു. അതിന്നു അനുവദിച്ച രാജാവിന്റെ പാപകനായി കൂടെത്താമസിക്കുകയും ചെയ്തു. അക്കാലത്തു, രാജാവ ഒരു ശ്രാദ്ധം ഉണ്ടാൻ വസിഷ്ഠമഹർഷിയെ ക്ഷണിച്ചു. വസിഷ്ഠൻ മദ്ധ്യാഹ്ന സന്ധ്യാവന്ദനം കഴിച്ച ശ്രാദ്ധം ഉണ്ടാക്കിത്തന്നപ്പോൾ കപടപാപകനായ ദേവ്കരൻ നരമാംസം കൂട്ടിയകറികളെ വിളമ്പി. അതുരാജാവിന്റെ അറിവോടു കൂടിയാണു ചെയ്യതെന്നു തെറ്റിദ്ധരിച്ചു വസിഷ്ഠൻ രാജാവു രാക്ഷസനായിത്തീർന്നു എന്നു ശപിച്ചു രാജാവും വസിഷ്ഠനെ ശപിക്കാൻ കമണ്ഡലുകൊണ്ടു കയ്യിലെടുത്തപ്പോൾ മദയന്തി വളരെ കെഞ്ചിപറഞ്ഞു അരിൽനിന്നും വിരമിപ്പിച്ചു. അപ്പോൾ കാലിലൊഴുക്കി രാജാവു രാക്ഷസനായി എവിടെക്കോ കാടിപ്പാകയും ചെയ്തു. മദയന്തി വസിഷ്ഠനെ പിന്തുടർന്നു മുററത്തോളം പോയി ഉണ്ടായകഥയൊക്കെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കിയപ്പോൾ വസിഷ്ഠൻ പ്രണിധാനത്താൽ വാസുവമൊക്കെ അറിഞ്ഞശാപം ദാർദശവത്സരാവധിയാക്കിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. മദയന്തി രാജാവനെ അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടു നാട്ടിലും കാട്ടിലുമായി അലയുമ്പോൾ ദൈവഗത്യാ ഒരു ഭഗവതീക്ഷേത്രത്തിൽ ചെല്ലുകയും അവിടെ ഭഗവതിയെ സ്മരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഭഗവതിപ്രത്യക്ഷമായി ഗോകർണ്ണത്തേക്കു പോയാൽ അഭിഷ്ഠം സാധിക്കുമെന്നു ഉപദേശിച്ചു മരയുകയും ചെയ്തു.

ഇനി കഥ തുടങ്ങുന്നതു വേറെ ഒരു ദിക്കിൽ വെച്ചാണു. ഒരു വൃദ്ധപണ്ഡിതൻ, മുജ്ജന്തദരിശവ പാകം കേട്ടുപായിട്ടു കഷ്ടാദിമഹാരോഗങ്ങളാൽ നിരാഹാര റിദ്രാസ്വപ്നബാധയാൽ അശുഭമിങ്ങു മലഞ്ഞു നടന്ന ഒടുവിൽ ഒരു ശിവക്ഷേത്രസ്ഥിപരമേശ്വരിയിൽ പൂർത്തിയായിട്ടു ബോധമില്ലാതെ ചില ഗോഷ്ടികൾ കാണിച്ചതിൽ ഒന്നു ചില ഇലകളെ എടുത്തു വലിച്ചെറിയുകയായിരുന്നു. അതു പ്രവൃത്തിചെയ്ത ശിവരാത്രി നാളിലായിരുന്നു. എന്നു മാത്രമല്ല അപ്പോഴുതന്നെ അദ്ദേഹത്തിൽ പൂർവ്വജന്മങ്ങളുടെയും സ്മരണയുണ്ടായിരുന്നു. ഇലകളോ കൂവളത്തിന്റെതുമായിരുന്നു. ചെന്നു വീണതു ശിവലിംഗത്തിന്മേലുമാണു. ഗുണാക്ഷരന്ത്യായെന്ന ശിവരാത്രിയിൽ ശിവനെ അവർ അർച്ചിച്ചുപോലെയാണു. അതുതന്നെയാണു പരമസത്തയായ മഹേശ്വരനാൽ അവളെ കൈലാസത്തിലേക്കു കൊണ്ടുവരുവാൻ

VIII

ജ്ഞാപിക്കപ്പെട്ട നന്ദികേശപരൻ അവളുടെ സമീപത്തിലിരിക്കുന്നപ്പോൾ ഉമനും അവളെക്കൊണ്ടു പൊകാണെത്തി. ഇ ചരിത്രവായം തമ്മിലും സംഭവിച്ചു കടുവാൻ ശിവാജിത്താസന്യം ചെയ്യാമെന്നുവെച്ചു യമൻ ഒഴിഞ്ഞു പോയി. ഇതു കണ്ടുകൊണ്ടു ഗൗതമമർഷിപ്പവരുന്നു. ഗൗതമർഷിയും ശിവഭജിപ്പുന്നും തമ്മിൽ ഉലസംസാരം നടന്നതിനെ ഇവിടെ എടുത്തിട്ടില്ല. ആ സംസാരം ഈ ചണ്ഡാലിയുടെ പൂർവ്വജന്മചരിത്രത്തെപ്പറ്റിയാണ്. ഗൗതമർഷിക്കുകൊണ്ടു ചണ്ഡാലിയെ ശുദ്ധയാക്കിച്ചെയ്യുപ്പോൾ അവൾ ഒരു ദിവ്യാംഗനയായി നന്ദികേശപരനാൽ കൈലാസത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകപ്പെട്ടു. അവിടെ എത്തിയ സമയം അവൾക്കു പൂർവ്വജന്മകഥകളോക്കെ സമൃദ്ധിയായ വസ്തു അവൾ തന്റെ ആദിജന്മചരിത്രത്തെ കഥിക്കുന്നു. ദിവ്യജന്മചരിത്രത്തെ നന്ദികേശപരനും പറയുന്നു. ഇതിന്നുശേഷം ഇവർ രണ്ടുപേരും ശിവാജിത്താസന്യം ചെയ്തു. ചണ്ഡാലിയെക്കൊണ്ടു നന്ദികേശപരനെക്കൊണ്ടു ആ താഴ്വര. മുഴുവ്വീനും ചുരുക്കിപ്പറയിച്ചതു രംഗസ്ഥനാർ മറ്റു പ്രകാരത്തിലായാൽ വല്ലാതെ മുഷിയാൻ വഴിയുണ്ടുതിനെ ഇല്ലാതാക്കാൻ മാത്രമാണു. മേലിൽ സൗഭാസൻ ഗൗതമനെ കാണുന്നസമയം അദ്ദേഹം രാജാവായനാട വിസ്മരിക്കുന്നതായിട്ടാണ് പുരാണത്തിൽ. ആദ്യത്തിൽ ഗൗതമൻ ആ കഥ എത്രയും ചുരുക്കി ഒരു ചരണാകൊണ്ടു പറഞ്ഞു തീർക്കുന്നുണ്ടു. ചണ്ഡാലിയോടുകൂടി കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ കഥ ആരംഭിക്കുന്ന ഒരു കാട്ടിൽ വെച്ചാണ്. രണ്ടു പേർ-യുദ്ധസ്വതികൾ (ബ്രാഹ്മണജാതിയാണെന്നു പുരാണത്തിലുണ്ടെങ്കിലും ഈ ആട്ടക്കഥയിൽ ഇന്നജാതിക്കാർ. എന്നു വിളിച്ചു പറഞ്ഞിട്ടില്ല. അതു പുറപ്പാടുന്നതേച്ചു വേഷക്കാരെക്കൊണ്ടു കഴിച്ചുകൂട്ടണമെന്നുള്ള ചിഹ്നമറിഞ്ഞുവെന്നു.) ഇവർ വഴി തെറ്റി രാത്രി തനിയെ അങ്ങുചിത്തം നടക്കുകയാണ്. അപ്പോൾ ഭാര്യക്കു രാജാവു രാക്ഷസനായി ജനദ്രോഹം ചെയ്യുന്നുണ്ടെന്നുള്ള കഥ ഓർമ്മയുണ്ടായി. ആ വിവരം ഭയത്തോടെ ഭർത്താവിനെ അറിയിക്കുന്നു. ഭർത്താവ അവളെ സമാധാനപ്പെടുത്തുന്നു. ആ അവസരത്തിലാണ് രാക്ഷസനായ സൗഭാസൻ ക്ഷുത്തടങ്ങാതെ അവളുടെ അടുത്തു വന്നു പുരുഷനെ പിടിച്ചു തിന്നുന്നു. ഭാര്യ വളരെ ന്യായങ്ങൾ പറഞ്ഞു മുടക്കുന്നുണ്ടെന്നു പുരാണത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിനെ ശ്ലോകത്തിൽ കഴിച്ചിരിക്കുകയാണ്. രാക്ഷസൻ ഉദരക്ഷുത്തു തീർന്നാൽ തദധഃ ക്ഷുത്തുതീർപ്പാൻ ശ്രമിക്കാതിരിക്കുകയില്ലെന്നു ഉപരിച്ചാലറിയാമെല്ലോ. ഈ ശ്രീയോട തന്റെ അഭിപ്രായത്തെ തുറന്നു പറയുന്നു. ഇവിടമുതൽക്കു അവസാനംവരെ ഒന്നാംകിട വേഷക്കാരനുള്ള ദോഷിയായി. ആ ശ്രീയാണെങ്കിൽ തന്റെ അനാഥാത്വത്തെ കാർഷ്വകത്വത്താലല്ലെന്നു കണ്ട രാക്ഷസനെ വഞ്ചിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത. ഭർത്താവിന്റെ സംസ്കാരം കഴിഞ്ഞാൽ താൻ ഭാര്യയായിരിക്കാമെന്നു പറഞ്ഞ സൗഭാസനെക്കൊണ്ടു സംസ്കൃതി ചെയ്യിച്ചു പ്രാണത്യാഗം ചെയ്യുന്നു. (ഉടൻതടി ചാടി മരിക്കുകയാണെന്നു പുരാണത്തിൽ

IX

ൽ പറയുന്നുണ്ട്.) പക്ഷേ സംസ്കാരവും ഇവളുടെ മരണവും “ശ്ലോകത്തിൽ കഴിയും”, എന്നാൽ പ്രാണത്യാഗത്താൽ മുമ്പെ രാജാവിനെ ശപിക്കുന്നുണ്ട്. ഭാര്യയെ ജ്വരകാലത്തിൽ തൊട്ടാൽ നശിക്കുമെന്നാണ് പുരാണത്തിൽ. ഈ ആട്ടക്കഥയിൽ വളരെ ഭൂഖമനഭവിക്കട്ടെ എന്നു മാത്രമേയുള്ളൂ. അതിനനുസരണം സൗഭാസന്റെ വിപ്രാഭമാണ്. താനാശിച്ച സ്രിയെ ലഭിക്കാത്തതിനാൽ വേദിച്ചു പിന്നെയും അങ്ങുമിങ്ങും നടക്കുമ്പോൾ ഗൗതമനെ കണ്ടതന്റെ അവസ്ഥയെ അറിയിപ്പിക്കുകയും അദ്ദേഹം ഗോകർണ്ണത്തിൽചെന്ന ശിവസേവ ചെയ്യാനുപദേശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ചണ്ഡാലിയുടെ കഥ ഇവിടെയും ഗൗതമൻ മുരുകി പറയുന്നുണ്ട്. അതു കേട്ട രാജാവ് ഗോകർണ്ണത്തിൽചെന്ന ശിവരാത്രി നോക്കു ശവസ്തുതി ചെയ്യുന്നു. ശിവൻ പ്രവൃക്ഷമായി പൂർവ്വസ്ഥിതിയിലാക്കി കൊടുക്കുന്നു. അതു കഴിഞ്ഞു തിരിച്ചു പോകുമ്പോൾ തന്റെ ഭാര്യയെ വഴിയിൽ വെച്ചു കണ്ട തന്റെ ചരിത്രം പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കുന്നു. ഭാര്യതാൻ ശപഥമാക്ഷത്തെ വാങ്ങിയ കഥമാത്രം പറഞ്ഞ രാജാവിനെ തന്റെ ശത്രുനാശനത്തിനായി പ്രോപ്പിക്കുന്നു. രാജാവും ഭാര്യയുടേടി കാരോദിക്കുകകളെകണ്ട ഒടുവിൽ തന്റെ ശത്രുവായ മഖഹരന്റെ അർണ്ണത്തിൽ വന്നു പ്ലോർ രാജാവിന്നു പൂർ്വ്വപരായസ്തനേഹമുവായിട്ട അവർച്ചമായ രോഷമുണ്ടായി മഖഹരനെ യുദ്ധത്തിന് വളിക്കുന്നു. അവനുമായി യുദ്ധം ചെയ്തു അവനെ കീഴടക്കുന്ന നരസിംഹം എന്ന പാലം നിഹന്തിച്ച തന്ദീതന്മാരായിരുന്ന പൊന്മരുടെ സന്തോഷശ്രവണമാർദ്ദങ്ങളായ ആ ശിശുക്കളാൽ ശൗണായം വിളങ്ങി.

ഒ. സംഗീതം

സംഗീതവിഷയത്തിൽ എനിക്കു ഒരു പരിജ്ഞാനവും ഇല്ല. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ ഈ ഭാഗം നന്നെ ലഘുവായി പറഞ്ഞു കഴിക്കുന്നതിൽ എങ്ങനാടു നിങ്ങൾക്കു വൈരസ്യം ഭോണാലിം പ്പാനപേക്ഷ. മദ്ധ്യമകാലഗാനങ്ങളാണ് പ്രായേണ എല്ലാം പതിഞ്ഞപദം ഒന്നോ രണ്ടോ മാത്രമേ ഉള്ളൂ. അതു ഒഴിച്ചു കൂടുന്നു വെച്ചു ചേർത്തായി തോന്നും.

നളമരിതത്തിലെ വർണ്ണമട്ടുകളിൽ അധികം പാട്ടുകൾ ഇതിൽ ഉള്ളതുകൊണ്ടു നടന്മാർക്ക് മുട്ട കാണിക്കാൻ അധികസമയം എടുക്കാൻ തരമാവുകയില്ലെന്നു ഒരു സമാധാനമുണ്ട്. ബിഹാക (ഇതു കേവലം ബിഹാക്കല്ലത്രേ) അതാണ്, മെഞ്ചുരുട്ടി, ഇവ ആട്ടക്കഥകളിൽ അപൂർവ്വങ്ങളാണ്. കാനക്കുറഞ്ഞു ഇന്ദ്രം മുതലായ ചില പഴയ രാഗങ്ങൾ കാണാനില്ലതാനും, ഹന്തമഹാപാല എന്ന ഗാനം ഒന്നു മാറ്റി ഉണ്ടാക്കിയാൽ നന്നു ശങ്കരാഭരണത്തിൽ പോകു വിളി എങ്ങനെയോ ഇരിക്കുന്നു. നളചരിതമായതാണെന്നും തോന്നുന്നു.

X

ഇടശ്ശോകങ്ങൾ കരെ അധികമാണ്. അരഞ്ഞു വെച്ചു ഇത്ര അധികം പ്രാവശ്യം ഇടശ്ശോകം ചൊല്ലിക്കുന്നത് സാധാരണമല്ല. ഭാഗവതന്മാർ രാഗം വിസ്മരിക്കാതെ പാടിയാൽ നന്ന.

ന. സാഹിത്യം

ഇനി ഈ കൃതിയിലെ സാഹിത്യത്തെപ്പറ്റി ഒരു വാക്കു കൂടെ പറഞ്ഞു ദീക്ഷിക്കുന്ന എന്റെ ഈ ഉപന്യാസത്തെ അവസാനിപ്പിക്കാം. കവിയുടെ സ്വഭാവത്തെപ്പറ്റി പറയുന്നതായാൽ വിഷ്ണുരചനാ ഭിഷ്ടദേവതാവന്ദനങ്ങളായ പദ്യങ്ങൾ കരെ അധികം അണയാണെ എങ്കിലും അതുകൾ കവിയുടെ തത്ത്വേ പതാഭക്ത്യരീശയഫലങ്ങളായാൽ ആക്ഷേപാർഹങ്ങളാകുന്നില്ല. അത്മാലങ്കാരപ്രചാരങ്ങളായശ്ലോകങ്ങളിൽ അനുപ്രാസം തുടങ്ങിയ ശബ്ദമണങ്ങളുടെ സൗകര്യത്തിന്നു വേണ്ടി ചില അസാധാരണപ്രയോഗങ്ങൾ ഇല്ലെന്നില്ല. യാദൃച്ഛികന്റെ പ്രകരണത്തിൽ ഹൃദസി എന്ന അനുവൃത്തിയുള്ളതുകൊണ്ടു അതുപ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്നത് പരക്കെ സമ്മതമായി എന്നു വരികയില്ല. കേരളകവികൾ ഇതിനെ ധാരാളം പ്രയോഗിക്കുന്നത് നന്നല്ലെന്നാണു എന്റെ അഭിപ്രായം. “ശംഖോല്ലാസിഗദ്യേ” എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ നിധിപത്രായങ്ങളെ പ്രകൃതാർത്ഥത്തിന്നു അനുരൂപമായ വിധത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചത ഏതൊരാലും ക്ലാരികനും അഭിനന്ദിക്കാതിരിക്കയില്ല. ഉദ്യത്തരലക്ഷാ, പായാസരാമഃ എന്നീ തുടങ്ങിയ യമകങ്ങളും ഹരിഹരന്മാരിരുവർക്കും സാധാരണങ്ങളായ ഭേദോദ്യമം കമലം എന്നീ തുടങ്ങിയ ശ്ലീഷവിശേഷണങ്ങളടങ്ങിയ ശ്ലോകവും കവിയുടെ വാസനാതീശയത്തെ ദ്യോതിപ്പിക്കുന്നുണ്ടു. സുധാഭിഭീനാം ഇത്യാദി അപ്രസിദ്ധപദങ്ങൾ ചാലേ ചേലേ എന്നിത്യാദി നിരർത്ഥപദങ്ങളെക്കാൾ വിശിഷ്ടങ്ങളെന്നു മാത്രം വെച്ചു സമാധാനിക്കാം. ശ്രീമാനീശ്വരാനുരാണാം എന്ന കഥാരംഭശ്ലോകത്തിൽ നമ്പൂതിരിമാരുടെ സന്ധ്യാവന്ദനാന്തത്തിൽ നാലുദിക്കിലും തിരിഞ്ഞ ഇന്ദ്രയമവർണ്ണസോമന്മാരെ ആരാധിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം കണക്കാക്കി ആ പദങ്ങൾ പ്രാകൃതാനുരോധേന നിർദ്ദേശിച്ചതും ശ്രീമഹാസ്വാരംഭവും മാരം വളരെ ഹൃദയംഗമമായിരിക്കുന്നുണ്ടു. സൗഭാസനാമകമപൻ എന്നിത്യാദി ചുറ്റപ്പാടു കഴിഞ്ഞു ദിക്കിൽ തന്നെ രോമാവലുപമീനത എന്നു തുടങ്ങിയ കഠിനശ്ലോകം വായനക്കാരുടെ ഹൃദയത്തെ പടപടായമാനമാക്കിപ്പോയ്തും. ഭൃഷ്ടക്ഷോഭിഷ്ടചഷ്ട, ക്ഷുഭൃദ്ധൃദ്ധ എന്നീ രണ്ടു ചുരുക്കതാടികളുടെ ശ്ലോകങ്ങളും വിരരസയോഗ്യങ്ങളായിരിക്കുന്നുണ്ടു. ആ സാന്ത്വ്യഭോതുഭൃത്യം എന്നതിൽ ദർപ്പികര എന്ന കപടനാമം കൊടുത്തതും പ്രകൃതാർത്ഥദ്യോതകമായിരിക്കുന്നു. ചട്ടുക്കൽ കയ്യിൽ ധരിച്ചവനെന്നും നിന്നെ നശിപ്പിക്കാൻ വിഷമേറിയ ഉഗ്രസപ്തജ്വനാണെന്നും രാജാവിനെ ധരിപ്പിക്കാൻ പ

XI

ശ്യാപുവുമായിരിക്കുന്നതിനാൽ അഭിനന്ദിക്കാതെ കഴിയില്ല. രാജാവിന്റെ ഒരു
 ഭാര്യയെ പ്രശംസിപ്പാൻ ദുർഗ്ഗഭരൻ പ്രയോഗിച്ചു. 'ഭാനവീരനിന്റെ,, എന്നു
 നരണ്ടു വണ്ഡം ശബ്ദാർത്ഥപൈതിത്രം തിരയത്തോടു കൂടിയവയാണെ
 കിലും കവികല്പിതങ്ങളായ പ്രൗഢോക്തികളുടെ സമ്പ്രദായത്തിലും എത്ര
 യോ കവിഞ്ഞു പോയിരിക്കുന്നു. ശ്രാദ്ധികളും, പൗംസ്തം, സുചാന്തം, നി
 ദ്ഗ്യാകർണ്ണം. ഇത്യാദി, ചില കഠിനപ്രയോഗങ്ങൾക്കു ഒരു ടിപ്പണികൂടെവേ
 ണ്ടി വരുമെന്ന ഞാൻ ശങ്കിക്കുന്നു. ദണ്ഡകം അധികാർത്ഥങ്ങളോടും തദനുസ്ര
 പങ്ങളായ പദങ്ങളോടും കൂടിയിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു രസികന്മാരുടെ ഹൃദയാ
 വർജ്ജകമായിരിക്കുമെന്നതിന്നു സാശയമില്ല. ഉദ്യാധിപ കവ്യ. ബിനി എന്ന
 ശ്ലോകം ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസഭാഗിക്കു ഒരു ഉത്തമമാദാഹരണമാണെന്നു പ
 ധയാം. നിപാതങ്ങളെ വേണ്ടതും വേണ്ടാതെയും ചേർക്കുന്ന സമ്പ്രദായം ഈ
 കവിതയിൽ വളരെ ദുർല്ലഭമായിട്ടു കാണാനുള്ളൂ. സാധാരണ ഭാഷാശ്ലോ
 കങ്ങൾ വായിച്ചാൽ നിപാതത്തിന്റെ അർത്ഥം ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസഭാഗി
 ക്കെങ്കിലും കേരളകവിഭാഷ പാദപൂരണായനിതരാം പാത്രത്തുതനിപാതാഃ എ
 ന്നു പറയുന്നതെന്നു തോന്നാറുണ്ടു. അനുകമ്പാലയസാശയമെന്തു ലസ
 ക്കു ശ്യാപുവും ഈ ചോട്ടിൽ വരുന്ന പദങ്ങൾ പാദപൂരണത്തിന്നു വേണ്ട
 ചേർത്തവയോ എന്നു തോന്നാം. എങ്കിലും അർത്ഥപുഷ്ടി ഹൃദയാഗമമായിരി
 കുന്നുണ്ടു ഗൗതമമുനിയുടെ പ്രവശനശ്ലോകത്തിൽ രക്ഷാരിപു എന്നു തുട
 ന്നിയ പൂർവാഭാം സർസമായാരികെ ഉത്തരാഭാം ജനിതാകാഞ്ചമാർണ്ഡ
 സത്തഃ എന്ന സമസ്യപദത്താൽ അഭിനന്ദനപ്രദശയെ വിട്ടുപോയി ബഹുപ്രീ
 ഹിക്ലേശം ഭുഷകതാബീജം. ഗൗതമന്റെ ശിവഭക്ത്യതിശയത്തെ കാണിക്കു
 ന്ന കലയേശാന്താ എന്ന പദം തന്മൂലാനവർകളുടെയും ശിവഭക്തിയെ സൂ
 ചിപ്പിക്കുന്നതോടു കൂടെ ശ്രോതാക്കന്മാർക്കു ശിവഭക്തിരസം മനസ്സിൽ ജ
 നിപ്പിക്കാൻ പശ്യാപുമായൊന്നാണെന്നു കൂടെ പറയട്ടെ. പശ്യാ
 പസൗ എന്ന ചക്രബന്ധം കവിനാമനിർദ്ദേശം കൂടാതെ കാവ്യനാമം
 കിതമാക്കി മാത്രം രചിച്ചതാണെങ്കിലും കവിയുടെ ബന്ധനിർമ്മാ
 ണ ചാതുര്യത്തെ വിശദീകരിക്കുന്നുണ്ടു. ഗോകർണ്ണമീയുഷീഃശ്യാതം എന്ന
 മബന്ധം നാമാകിതമായിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അതു ഇത്ര തന്നെ ഭാഗിയായിട്ടുള്ളതാ
 ല്ല. ഗതിജിതകളഹംസി എന്നുള്ള പദത്തിൽ ലാലിത്യാദി ഗുണങ്ങൾ ഉണ്ടെന്നു
 വരികിലും കത്സിതന്മാരായ കവികളുടെ പ്രയോഗത്തിൽ കാണപ്പെടുന്ന ഉപ
 രിസൂരതമെന്നുള്ള പദത്തെപ്പറ്റി വ്യസനിക്കേണ്ടിയതിരിക്കുന്നു. യാവജ്ജീവ
 മെന്നുള്ള ശ്ലോകത്തിൽ മോചാമുദിമപരിമുചാ എന്നുള്ളതു 'ചോചാ' പദത്തി
 ന്റെ വിശേഷണമായി യോജിച്ചിരിക്കുന്നില്ല. വാക്കിന്നു മോചാമുചത്തു

XII

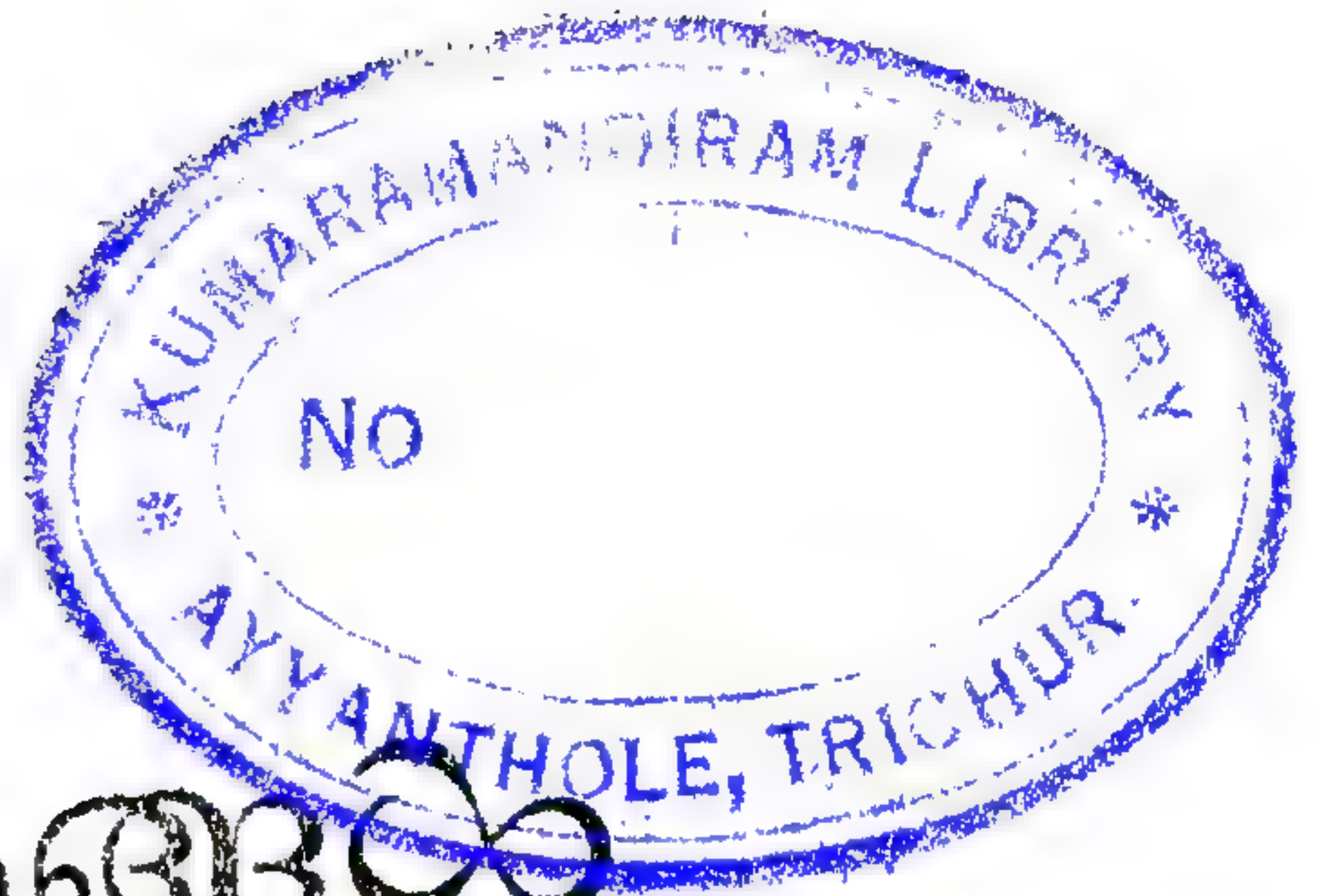
ഒൻ മാധുര്യത്തെ ആവശ്യപ്പെടുന്നതല്ലാതെ തൃപ്തിമാവാതെ കവികൾ ആവശ്യപ്പെടുന്നതായി കാണാറില്ല. തൃപ്തിമൻ എന്നുള്ള മാർദ്ദവ പദ്യായത്തിന്റെ അർത്ഥം മാധുര്യമെന്നു വിവക്ഷിതമാണെങ്കിൽ ആക്ഷേപമില്ല. പാറം തരണീജന എന്ന പദത്തിൽ മാനമണി എന്ന മാനത്തിൽ മണി പത്തെ ആരോപണം ചെയ്യുന്നതിന്റെ ഫലം എന്തെന്നു മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല. തലോക്താക്കൾ എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ പ്രേതസംസ്കാരം എന്നുള്ള പദം കാവ്യങ്ങളിൽ വിശേഷിച്ചും ഭൂതകാവ്യങ്ങളിൽ പ്രയാശാർഹമാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അഥവാ സകല ഭൂതാപഹമായിരിക്കുന്ന ശിവകവയിൽ ഏതാഭുതങ്ങളായിരിക്കുന്ന പ്രയാശങ്ങളും ഭാഷാവഹങ്ങളായി വരുന്നതിന്നു വഴിയല്ലല്ലോ. തത്ത്വലങ്കാരമെന്ന ശ്ലോകത്തിൽ മനകലശിഖിക്കും ഭൃഷ്ടിചിക്കും സാധാരണങ്ങളായ വിശേഷണങ്ങളുടെ വിന്യാസം അഭിനന്ദനമായിത്തന്നെയിരിക്കുന്നു. മരിണാഹരമോനേത്രം എന്നിത്യാദിഖണ്ഡങ്ങൾ അർത്ഥഭൂതിഷ്ടങ്ങളായും ശബ്ദാർത്ഥലങ്കാരപ്രചുരങ്ങളായുമിരിക്കുന്നു. ഗോകർണ്ണനാമമഹാബലശാഭ്യം എന്നു തുടങ്ങിയ പദങ്ങൾ ഭഗവാനെ ഭക്തിപുരസ്സരം കേശാഭി പാദാന്താവർത്തിക്കുന്നവയും ഭക്തിരസപരിപൂർണ്ണങ്ങളും ഭഗവൽ പ്രസാദത്തെ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതിന്നു പര്യാപ്തങ്ങളായുമിരിക്കുന്നു. ഗോകർണ്ണമീയുഷിഃ എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ പ്രഥമപദം മുതൽ ക്രമത്തിൽ പ്രഥമദവിരിയ തൃതീയാക്ഷരങ്ങളായും ചതുർത്ഥപദത്തിൽ ചതുർത്ഥപഞ്ചമാക്ഷരങ്ങളും ഗോദശങ്ക എന്നുള്ള പേർ ഘടിതമായി വരുന്നതും അറിയേണ്ടതായിരിക്കുന്നു. കാരകാലുകിയം എന്നുള്ള ശ്ലോകത്തിൽ വ്യാകരണപ്രയാശങ്ങളെ അധികമായി പ്രയാശിക്കാൻ ശ്രമിച്ചുകവി “ഏവോമഖനരഃ” എന്നുള്ള പദങ്ങൾ വിശേഷ്യവശേഷണങ്ങൾ അല്ലെന്നു കാണിക്കുന്നതിന്നു ചകാരത്തെ ഉപയോഗിക്കുന്നത് ഇതെന്നായില്ല. സോമമൃഡപിൻപാദം എന്ന ഗാനത്തിലെ ഗാർഹസ്ഥ്യം സർവ്വരാലും സ്പൃഹണീയം തന്നെ ഭാഷാപദങ്ങളിൽ സാസ്കൃതപദങ്ങൾ ചിലപ്പക്ഷകളിൽ ഉദേജകങ്ങളായില്ലെന്നില്ല. നിജീഷുകുചാം, മിമിഷിഷസി, പചതികല്പാ ഇത്യാദി നോക്കുക കാളിദാസാദികളും വാല്മീകികളെ അനുവർത്തിച്ച സ്ഥിതിക്കു, സ്വരന്ത്രങ്ങളായ കാന്തായ കാന്തായ എന്നു തുടങ്ങിയ അനേകയമകങ്ങളുടേയും ശ്ലേഷങ്ങളുടേയും കൂട്ടത്തിൽ പൂർവ്വരൂപങ്ങളുടെ ചിലശ്ലേഷങ്ങളും വന്നുപോയതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ അജ്ഞതപ്പെട്ടെന്നില്ല. കേരളത്തിൽ കവിതിലകമാണെന്ന പ്രസിദ്ധിനേടിയ ചിലകവികൾ എത്രയോ സാസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളെ ലേശംപോലും ആശയഭേദം വരുത്താതെ പരിഭാഷപ്പെടുത്തി തങ്ങളുടെ സ്വന്തം എന്ന നിലയിൽ അഭിമാനിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്ന നിലക്കു ഇങ്ങനെയുള്ള സംഭവങ്ങൾ പറ്റാറില്ല. ആക്ഷേപിക്കുവാനോ അജ്ഞതപ്പെടുവാനോ ഇ

X/II

ഈ വിശ്വരഹിതങ്ങളായ കല്പനകളാൽ വേണ്ടുന്ന വേഷങ്ങളെ രംഗത്തു കൊണ്ടു വാട്ടി ഈ കഥയെ ഓർപ്പിച്ചിട്ടില്ലെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. അർത്ഥശൗഖവും അനൗചിത ബാഹുല്യവും യമകവിശേഷവും ഭ്രാന്തഭാവവും പ്രയാശചൈരിത്ര്യവും ചികഞ്ഞതായ ഈ കൃതിയിൽ സംഗീതസാഹിത്യങ്ങളിൽ കരുപാലെ പാണ്ഡിത്യമുള്ള വിദ്വാന്മാർ സ്വയം അറിയുന്നതിനിടയുള്ളതിനെക്കാൾ യ. രാജഗുണദാസൻ രൂപണവും മെസ്സാൻ ഞാൻ ശക്തനെന്നു പറഞ്ഞു കൊള്ളുന്നു ശുദ്ധപത്രം നല്ലവണ്ണം നോക്കണമെന്നതിന്നു ശേഷമേ കഥയിൽ പ്രവേശിക്കാവൂ എന്നു പ്രത്യേകം എടുത്തു പറഞ്ഞു കൊള്ളുന്നു ഈ ആട്ടക്കഥയെ കരുത്തവ്യപാരശാലപോലെ കരുതിയാൽ പായനക്കാരാകുന്ന ഭക്താക്കന്മാർക്ക് അമാനുഷി വിഭവം തന്നെയും കൃതികളെപ്പറ്റിയുള്ളിൽ ഇപ്പോഴും തിരഞ്ഞെടുക്കാം കവിക്ക് ഗ്രന്ഥം വായിക്കുന്നവർക്കും രംഗജാഗരണയെച്ചെയ്ത ഭർമ്മിച്ചുപോയ എന്റെ ഈ ഉപേക്ഷപത്രത്തെ അവസാനിപ്പിക്കുന്നു.

ശുഭം

ഉത്തരവായുർ. 1-11-1922	}	സ്മിതികാരണ, എൻ. എസ്. കണ്ണശാസ്ത്രികൾ
--------------------------	---	-------------------------------------

വന്ദനശ്ലോകങ്ങൾ

൧. യദാനോദകപാനമത്തമധുപാഃ കണ്ഠപയിവീജ്ഞൈ
തസ്സീനാഃ കിലമസ്തുകോപരിജവാത്തസമുദ്രാകാന്തയാ
തദാക്ഷസൃജമാബിഭഞ്ചിശിരസീത് ജ്ഞാദ്യചാലിംഗിതോ
വപുർത്തപാതനിമേശിലാവനപതിഭേപധാപ്രസന്നാനനഃ

൨. യേകേചിത്സമനോബിതഃ പര്യുഗം സംസേവ്യവാഗീ
ശ്ചപരി
ദൃഷ്ടാരസ്തമനോബിതഃ നതുപദംകിന്തുത്തമാംഗംതപഃ
തർഹ്യദ്യത്തരലാക്ഷമദ്യചരണചേകീയമാനസ്യമേ
കിന്നോദ്യത്തരലാക്ഷമാനനമുദേനോദായനേത്രാധപനി॥

൩. ശംഖോല്ലാസിഗളേമുകുന്ദവിധിഹൃച്ചച്ഛാധികേകച്ഛപ
സ്രദ്ധാലുപ്രപദേയികുന്ദരദനാജ്ഞാൻലപരേക്ഷണേ
ശ്രീവിദ്യേമകരധപജാശ്രിതമഹാപരമാടവീനായികേ
ബോഭ്രോനിധിഗാത്രിമേപ്രതികലാസർപ്പാത്മസിദ്ധിപ്രദാ॥

൪. കാളികാളാംബുദാളിപ്രതിനവസുഷമാ
സർവ്വധൂളീജനാളി
കേളീനിർജ്ജതഖട്ഗസ്തനിതനിശമന
ത്രസ്തനാകാരിപാളീ
നാളികാക്ഷാജ്ജിജ്ഞാപ്രമുഖനതിലസൽ
കല്പവല്ലീമധുളി
കേളീസന്ദധായമാനേമമനസിനരീ
നർത്തപുന്ത്രപ്രതോളീ॥

൭. ഭോജ്യാഭധൽകമലമബ്ധിജയാശ്രിയാപ്യാ
ശ്ലിഷ്ടോഗളേകിലവിനായകചിത്രിതാജഃ।
നാഗേന്ദ്രഭൂഷിതമധിപവചുകാസ്തു
സപാഞ്ചേഹരിശ്ചപശൂരമന്ദിരവാസശീലഃ॥
൯. മായാമയോപ്യാന്തരനന്തഭക്തേ
മ്മായാമയോപഭവഭേഷജ്ജംയഃ।
പായാത്സരാമോമദനാഭിരാമോ?
പായാത്സരാമോദപിഷതാംവിരാമഃ॥
൧൦. ലങ്കാമർദ്ദനനിർദ്ദയോപിസഭയോനമ്രേ ഷുഭഭക്തേഷുയോ
വാരാശേസ്തരിതാപിരാമപദഭക്ത്യാംഭോധിമഗ്നോഭശഃ।
സീതാശോകഹരോപ്യശോകഹരണോയോക്താപിമൃഡാ
മണേ
രാസ്താകീനവിപത്തേർവിഘ്നാഭിതാരാജ്യതാംമാന്ദതിഃ
൧൧. സുധാഭിഭിവിനാംരിപുവ്രാതവീര്യം
മുധാകൃത്യയോഭേദിവിൽപുഷ്ടധൈര്യം।
വിധാത്രാഭിഭേദൈവനമൃതമാത്മ്യം
ദധാത്വാത്മനിസ്തന്നമാശ്ലിഷ്ടഭാത്മ്യം॥
൧൨. അന്യോന്യംസമുപാശ്രിതൈരഹരിഹരൈരസപസപാഭിലാ
ഷംപുരാ
സർവ്വംസാധ്വനതത്ത്വഭാവഭവതാം നൈവസപതന്ത്രൈ
ധ്രുവം।
തദ്ദീപന്ദപാഭിഭിതസ്ത്രതത്രഭവതഃശാസ്തസ്തമഃകുപുന
സ്താദക്സർവ്വമഹാൻഭവാംസ്തുശമലംഭായാചഭേദോന്മമ॥
൧൩. കാളാംഭോദസദൃക്ഷശോഭമരിഹൃദ്ദൃഗ്സർവ്വംകഷ
ഭാഘ്വിഷ്ണുക്ഷരികാവിരാജിതകരംഭേവാകിരാതാത്മജഃ।
വക്ത്രാംഭോജഹസംസംഹൃതസ്ഥിത മധുച്ഛാസകുഭംഗാ
ധിത
ശൃശൃശ്രേണിമമീവയംതുളശികഞ്ചീകർമ്മഹേശമുദഃ॥

൧. പ്രജാരജനതൽപരൻ-വിഭജിതപരൻ।
 അജാരഹിതശരീരൻ-ധീരൻദാനവിരൻ॥

൩. പുജിതപവ്തകന്യൻ-വിദപജനമാന്യൻ।
 ഭോജിതകീർത്തിമാൻധന്യൻ-ഏതദീനഭൈന്യൻ॥

തോഡി

ചെമ്പട

൪. മദയന്തീനാമഖാലാ-ലാവണ്യൈകശാലാ।
 വദനാദതേജലീലാ-തൽപ്രിയാസുശീലാ॥

(പുറപ്പാട കഴിഞ്ഞു)

നവരസം

ചെമ്പട

രോമാവല്യപഥീനദാകടിപുരോഭാഗം ചയസ്യാഃസ്തരോഃ
 പ്രാസാദീയദദഃസ്ഥലീംമുഖശശിപ്രസ്തന്ദിഹാസാമൃതൈ ।
 ഞ്ജനനകിമക്ഷിചാതകഗണഃപുംസാംസുദാസാത്മജ
 സ്താംരാത്രാവുദസീഷന്മുദാഹിരാഭ്യസ്തംകലാംമാന്മഥീം ॥

പല്ലവം

മാനേലുംമിഴിമാർമനലേ, ബാലേ
 മാനയമേവ ചനംചാലേ

അനുപല്ലവം

ക്ഷീരാംബുധിമഥനഫലാമന്യേ, നിന്നുടെ
 പരിണയലാഭംമമധന്യേ-

മാനേലും

ചരണം

ഓരോദേവകളോരോവസ്തുശ്രദ്ധിച്ചു, അവർ
 മേരോരധികസ്തനിസന്തോഷിച്ചു, നിന്നെ
 ആരോമലത്താനാവരിച്ചു, അതിനാൽ
 നേരോടാവകയിങ്ങലഭിച്ചു-

മാനേലും

൨ കല്പദ്രുനിന്നുടെകരമല്ലോ, ശശിവി-
കല്പമെന്നിരിക്കില്ലതേമുഖമല്ലോ, അമൃതം
അല്പഭാഷിണിതവാധരമല്ലോ, സുരഭി
ശില്പതയേദുമപാംഗവുമല്ലോ—

മാനേലും

നിലാംബരി

അടന്ത

൧. കമലവിലോചനതവകളവചനം
പ്രമയമറിക്കുന്നിതുമമന്ദനം
ചപലയതാകിയൊരെന്നോടയിതേ
കപടഗിരംബതചെല്ലിടത്തേ

൨. നിന്ദതമറിയാതൃറ്റി വെറുത്ത്
മന്ദമനിഹമാംവിമനീകുരുതേ
നന്നായിനിനാലിലതുകണ്ടുക
നിന്നാലുണ്ടോകാതുംനേടുക

൩. കുചയുഗലാരാൽ വലയുമാനം
കഥമിവവിഷഹേമദനദോഹം
നാഥഭവാനുടൈവക്ഷസ്സാണ
നിശ്ചയമതിനിഹശരണംരമണ

കാമോദരി

ചെമ്പട

തൽഗോത്രാവൃതശത്രാവിതിരമയതിതാം

പേലവാംഗീകഭാചിൽ

പ്രോളൈച്ചരാജ്ഞോദനേച്ഛാഹൃദയസരസിജേ?

ജാഗരീൽപാപബിജം

തേനാജ്ഞപുസ്തരാജ്ഞാവനചരതിലകോ

ഹോണിദാഷ്ടേ°റാന്തപാലഃ

സേനാമാനിയമാനിനൃവരമിതിവചോ?

വ്യാജകംവ്യാജഹാരം

പല്ലവം

താവകാജ്ഞയതായിട്ടും നവമാലമുടിയൊരടിയൻ
പദപങ്കജമിതതൊഴുതേൻ

അനുപല്ലവം

ഭേവനിനടസേനയൊക്കെയു
മിരുവന്നിതുകല്പനപോലെ—

താവക

ചരണം

ഘോരവാതുലജയജംഘാലവാജികൾ, ന
ല്ലാരണൽ ഘണ്ടചേൻകണ്ഠമുള്ളദന്തികൾ
ദാരുണാഗ്രേന്ദ്രപരിഭേദചണങ്ങളാം
ഗുരുപത്രികളുമനവധിയുണ്ടിഹ
മേരുളുമിരിമ്പുകൊണ്ടുവിനിമ്മിതരഥമിതിലും
സുപതേസുമതേകേരുകവിഗതവിളംബം—

താവക

പതുവരാട്ടി

ചെമ്പട

പല്ലവം

ഘോഷിദംഷ്ട്രം, വീര, നിശമയമമ
ചാണിയിന്നസുമതേ

അനുപല്ലവം

കാണിനേരംകളയാതെമുഗയ
ജ്ഞാനിനിഗതിഹൃദികരുതുകസരസം—

ഘോഷി

ചരണം

കാട്ടിൽമുഗങ്ങൾ നശിക്കുംകാലം
നാട്ടിലിരിപ്പവർത്തതികളറിയാ
കെട്ടിയിരിക്കുന്നതിമേദസ്സുകൾ
വിട്ടിട്ടമുഖിനതുഗുണമല്ലൊ—

ഘോഷി

൨. പാനംചെയ്യാംമദ്യമതുന്മേഷം
 ഞനംനൽകാഹ്ലദിപരിതോഷം
 മാനവമുണ്ടാമിതിൽനഹിഭോഷം
 മാനവനിതനനനമ്മവിശേഷം—

ഘോഷി

൩. മത്തമതംഗജമസ്തകമേറി
 ചിത്തരസേനപിളർത്തിലെയുമൊരു
 മുത്തുകൾവാരിവരംഹരിവീരരെ
 കുത്തിമുറിപ്പവർശ്ശരരതല്ലോ—

ഘോഷി

സുതട്ടി

ചെമ്പട

സമഗ്രംസാമഗ്രീരവനിപതിരാസജ്യാഗഹനം
 സമം വ്യാധാഗ്രേണപ്രമുദിതമനാഃ പ്രാപവിപിനം ।
 സമാഃകാന്താരശ്രീരവി സപദിനീവർണ്ണപരിതഃ
 സമാചഖ്യാവിത്ഥംസരസതരവാചംവനചരഃ ॥

പദ്യം

വനമതിനടഭംഗീംചിരവൊടു
 മാനവൈരൂ കാണ

അനുപദ്യം

ധനുരിമ്മയിലുകൾകണ്ടുതവേരൂ
 ധനുരിതികരുതീതേടിവിലാസം—

വന

ചരണം

മാറ്റുണാവലിപാതവിചകിത
 മാറ്റുമിന്നുദൂരാൽനൂപ
 നിറ്റ്റ്റിച്ചുരുലാലയൊടുത്തുണ
 വറ്റ്റ് തിന്നാതെ
 ഭഗ്ഗ്സഭശഗളമുതിരിച്ചിരഥ

മാറ്റമോക്കുമടനടികുതികൊണ്ടുനി
സർവ്വേശ്വരമാടുഭവതുതൊട്ടുസമീര
മാറ്റമായഹോപറക്കയാം—

വന

കല്യാണി

ചെമ്പട

പല്ലവം

പുതനാനന്ദകമമപുഷ്പകുങ്കു
വിതന്നതതുപമഖലവിപിനാലോകം

അനുപല്ലവം

പരിതോവിതതംവിപിനംബഹുഗഹനം
ഹരിമുഖമുഗാണവിഹരണസദനം—

പുതന

ചരണം

തരുണാലതാപാതിവ്രത്യത്തിനു, ഭംഗം
വരുമിനകരസംഗാലിനത്തിനു,
വരുവിൻനമ്മർന്നിരോധിക്കാമെന്നു
തരുതതിയോജിച്ചുങ്ങിനെനിലുന്നം—

പുതനം

൨. അരുണകിരണകണകളുവരിലെഴു
തെരുതെരെദിനമണിയമരാട്ടനു
ഒരുപലമതിനാലുളവാക്കുന്നില്ലിവർ
വിരുതുഫലിച്ചുതുമെരവിചിത്രം—

പുതനം

ഘണ്ടാരം

മുറിയടന്ത

ഭൃഷ്ടംക്ഷോഭിഷ്ടമേഷ്ടം കടുതരരടനം
കൃഷ്ടംകോദണ്ഡയഷ്ടി
വൃഷ്ടംത്രാന്തോൽഘൃഷ്ടംഭൃഷ്ടം റാമിമുഗായിഷ്ടരഹോ
പണ്ഡസേനോഷ്ടിമിഷ്ടം ।

നേദിഷ്ടാഖേടശബ്ദം ത്വടിതിതിശരീരേണ

പൃഷ്ടതോദ്യേത്യുദൃഷ്ടാ

സാധിഷ്ടം മുഷ്ടമുഷ്ടിഷ്ടിപിഷ്ടനൃപവു

തിഷ്ടമാപൃഷ്ടധൃഷ്ടഃ ॥

- പ വണ്ഡസേനനതായിട്ടംപിശിതാശവംശശിഖാമനൈഃ
 ഡാഡുകീർത്തിവളർന്നിടുന്നാരരണ്യനീവൃതിവനവർ
 ദണ്ഡനിയരതത്രേനേക്കിഹവരികയാൽമമദാഗ്നയേധഃ
 ഖണ്ഡമാജ്ജിലസുനതുഷ്ടിയൊടഷ്ടിയിനധികണ്ഠമാം
- മ വരികവരികല ചിഷ്ടദൃഷ്ടദന്തരത്തിലുദിച്ചിട്ടം
 ചെരിയദമ്ബദനാശഭിന്നവരുത്തിത്താനിനിസതപരാ
 സുരജാതനൊരതിമിയാക്കിയയക്കവൻഗതശരഭമെൻ
 നേരെന്നിന്നമർച്ചൈച്ഛജീവിതവാഞ്ചയില്ലയതെങ്കിലോ
- ന പാദപങ്ക്തപുഴുക്കിട്ടംപവനസ്പൃദഞ്ജർശിലോച്ചയേഖ
 ദ്രോതസന്നിധിചേർന്നചെറിയൊരു ദീപനാളവുമെന്തുവാ
 (ൻ
 മതിമതിവെറുതെവികത്വനങ്ങളടക്കുത്തിലിറങ്ങിയാൽ
 പ്രാതികൂല്യഫലംമുറജ്ജറിവാൻനിനക്കുതരംവരുമെട

ആനന്ദദൈവവി

ചെമ്പട

അധിരണമിഖദന്തീനാളികേരംപ്രഹാരൈ
 ന്നിശിചരമവനിശശ്ചുണ്ഠപേഷംപിപേഷ |
 മഖഹരമനുജംതംപണ്ഡസേനസ്പൃവൃത്തം
 ഭൃതകണ്ഠമശേഷംകശ്വനാബുബുധച്ച ॥

പല്ലവം

രക്ഷസാംപതേകേർക്കമേവാചം
 സമുദമഭവാൻ

അനുപല്ലവം

ഭക്ത്യരായമനുജരിഹനത്തെ
ഭക്തനത്തിനുപദാർത്ഥമതാക്കി-

രക്ഷസാം

ചരണം

ഏതായുംബലിഷ്ഠനാംപണ്ഡസേനനിശാടകൻതേ
മിത്രവംശഗുപഹതനാജീന്ദ്രപ്ലോ
ഇത്രയോമനുജശക്തിവിചിത്രം-

രക്ഷസാം

ശ്രീരാഗം

സ്വസ്വ

- ക കണ്ഠപുടലുജ്ജ്വലക-കല്പമിതിവൃത്തം
തൂണ്ണമറിയിച്ചനീ-സുതൃതവാദിയോ
അണ്ണസാമധിപനെ-ഗംഭീരിമകൊണ്ടു
മണ്ണനാക്കുന്നോരു-സോദരൻകിമുഹതൻ
- മ മിത്രകലീനനായുള്ള-കിംരാജകരബലാൽ
മിത്രസുതപത്തം-പ്രാപിച്ചതുംകഷ്ടം
ചിത്തതാപകോപങ്ങൾ-ഉപമഹമികയോടെ
നത്തനംചെയ്യുന്നമേ-ചിത്തതാരിലേററം
- മ ബാലനായുള്ളതാനും-തൽബലൂലനാകയാൽ
ചാലവെവിപ്രവേഷം-പുണ്ടരികെചെന്നു
ശീലമറിഞ്ഞവന്നു-കാലുഷ്യംവരുത്താനായ്
കാലവുപാത്തവന്റെ-സുദനംജ്ഞാണകൊള്ളാം

വേഗസ്വ

ത്രിപുട

ആസാനപ്രഭാതഭൃത്യംസഖലമഖഹരോ
പ്യാതനശ്ചമമവൃത്തിം

സൗഭാസാൽപേതേസ്തിസ്ഥഗിഷ്വരമദധ
 ആമികാംഭൈമിദേവീം ।
 ആസ്ഥാനിംപ്രാപ്യദുഷ്ടീകരജ്ഞിനിജനാ
 മോചിവാൻദപാരപാലൈ
 രന്തന്നിതശ്ശഭോക്ത്വാതദിനസഭമുപ
 സ്ഥായദ്രോപാശശംസ ॥

പദ്യം

രവികലകലശാസ്സിജാതചന്ദ്ര, നീ
 ജയജയധരണീന്ദ്ര

ചരണം

ഭാനവീരനിന്റെ ഭാനശീലമറിഞ്ഞു
 ഭീനതയുദിന്റെ ചാരുകാമധേനുവിന്നുനോ
 മേനിമെലിഞ്ഞുപോൽ - പാലുകറഞ്ഞുപോൽ
 ഹാനിപിണഞ്ഞുപോൽ - ഉഴലുന്നു -

രവികല

ഉ. നന്ദനോപവനത്തിൽ വിശന്നാത്തയായെ ചെന്നു
 മന്ദാരപല്ലവങ്ങൾ തിന്നുവാൻ മുതിന്നുപ്പോൾ
 ആയതു മച്ചുണ്ണ - നിരസം പ്രപണ്ണ
 കണ്ടുഹോനിച്ചിണ്ണ - നിവർത്തിച്ചു -

രവികല

ഈ. ദുഷ്ടീരനാം മമസുഭവിദ്യയറിയാം
 ഗുപ്തീജ്ഞാതവസഹവാസേമാംചരിപാഹി
 ഖേദമൊഴിഞ്ഞുസൻ - മോദം വഴിഞ്ഞുതേ,
 മൈത്രിയുമറിഞ്ഞുത്താൻ - സുഖമായി -

രവികല

ഭൂരികല്യാണി

ചെമ്പട

നന്നായിവന്നതിന്നു നീ സുഭവേലക്കു
 നിന്നാലുമിന്നതൊട്ടെങ്കിൽ

നിന്നാശയമതുപോലെവേതനമതുതരാം
ഏന്നാജ്ഞകൾക്കകിൽനിന്നക്കഗ്നങ്ങളുണ്ടാം

മലഹരി

ചെമ്പട

തദനുപതിഃപിത്രേശ്രാദ്ധംവിധി സുരഭിതപര
പ്രണയമസൃണംവംശാചാജ്ഞംവസിഷ്ഠമുപാഗതം।
സവിനയമുപസ്ഥായാർഹ്യംഗൈത്രിവേശ്വ ചവിഷ്ഠരേ
തമമവിധിവശ്രാദ്ധീകർത്തുംസ്മൃതശ്രായതേദശം॥

പല്ലവം

ചരണയുഗംതവശരണമുപൈമി

അനുപല്ലവം

ഇരുവരകരുമയിചെറുതൊരുക്കുന്നും—

ചരണ

ചരണം

മൽഗുരുതന്നുടെ ശ്രാദ്ധദിനന്തപിദ
മഗ്രഭോജംസുശ്രാദ്ധംവദ
വ്യഗ്രതയുള്ളിൽകരുതിടരുതെ
ആഗ്രഹമിതുമമസഫലയസുമതേ—

ചരണ

സൺതരാഷ്ട്രം

പഞ്ചാരി

തവഹിതമങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ
അവഹിതനഹമതുചെല്ലാനും
അവശതയെന്നുമാദ്ധ്യന്ദിനവിധി
സുവരമണൈചെല്ലാൻപോകുന്നേൻ

ഭണ്ഡകം

- ക. മദ്ധ്യാഹ്നസന്ധ്യയെപ്പാടിപ്പൂവന്ന മുനിവര്യന്റെകൈ
 ഞളിർപിടിച്ചു-
 പേരിജപിച്ചു- മനുഷ്യാശ്രവിച്ചു- വിരവിനൊടിതവ
 തമമ-
 വലിയൊരുഗുഹത്തിനക-മർദ്ദനവെടിഞ്ഞുപറമിച്ചു-
൨. ദർശനത്തിലുപവിഷ്ഠൻമാറുതിലഭോഗ്നിതൻറുപതി
 യാലേ-
 തദനുവഴിപോലേ-കുതപകാലേ കനകമണികലിതനവ
 ഭംഗാരകമെടുത്തവിടെ-മുൻപതിച്ചുപോലെ -
൩. പാദാവനേജനമതസ്ഥോടുചെയ്തുകുറുപ്പിച്ചു മുഖ്യാനിനരേ
 ഞ്ഞ-
 വദനജിതചന്ദ്രൻ- ഭക്തിരസസാന്ദ്രൻ- കദളിയുടെദളമ
 തിനു-
 മുഖിൽഞ്ഞികലവരനെ-വൃഷിയതിലിരുത്തി-
൪. അനേരമത്രകുഹനാസുദനത്തി പരിവേഷിച്ചിതന്നമനു
 ഭോജ്യം-
 സഹതിലുജ്ജ്വലം-സകലവിധിപൂജ്യം-
 നരപിശിതകലിതനവ-തേമനവിലോകിമുനി- കോപി
 ചിതിശപിച്ചു-

ബലഹരി

ചൈന്യം

പല്ലവം

ഭക്തിലാതകഭവാനുടെ സാഹസം

ധർമ്മമുഹൂർത്തിനിമിത്തം

അനുപല്ലവം

മുനിവരനാം മമജ്ജ്വലിവിധനനീ

നരമാംസം തന്നതു ബഹുപാപം—

ഭക്ഷിധനക

ചരണം

കുളുവറിവാൻ മമകഴിവില്ലെന്നോ, ച

പലമതേവദഭാവമിദാനീം

വളരെക്കാലം ഗുരുവായതിനൊരു

ഫലമിതു തന്നതെന്നായി—

ഭക്ഷിൽ

ഉ. മാംസം മമനർകകയാലയിനീ

മാംസാശനതാജ്ഞുരെക്കാലം

ഹാസാസ്പദമാജ്ഞാനനദേശ

വാസം ചെയ്താസംശയമെന്നേ—

ഭക്ഷിൽ

(ഇടശ്ശേരുകൾ)

മാംസമത്രാവരുണിത്വമാത്മമവിദന്നദ്യാശപത്തംശപാ

മീതുദ്യുക്തമത്സലമിത്രസഹനാമാപാദ്യരാജ്ഞീയദാ

പാപോപഃപദഃയാതപെരക്ഷദമുകസ്തൽ കലം മഞ്ചാശ്ലി
ജ്ജവാ

പ്ലാപാഭൂഷിതകേരവനിശിചരോഭൂതപാകതശ്ചിൽഗതഃ ॥

അകതോഭയഃ ധ്വൈവേഷ യാതുധാനഃ കൃതാത്ഥധീഃ ।

അഗ്രേവണഞ്ജവേനാഷ്ടി ഭൂഷിത്വബഹിരാലയാൽ ॥

പുനാഗവരാഭി

ത്രിപുട

മദന്യുനന്ത്യഗമനാനുപപ്രിയാ

മദന്യുതോമുനിമുപേത്യചതപരേ ।

വിനയത്തു മുഷ്ടപദം സപര്യം
ജനയന്ത്രഭാഷതകൃപാം ഹൃദയേ

പദ്യം

ധാത്രാത്മജമുനികുലതല്പജ
ഹൃദികോപം ജഹീഹിനിജം

അനുപദ്യം

ഇത്രവലിയൊരപരാധം വന്നതു
എത്രയുമറിയാതെയാണേഹം—

ധാത്ര

ചരണം

പാപകന്ദെ മതിയിതുകേവലം കാണ
നീമനാണവൻ യചാപലം
മോചനമെന്തിതിനുശാപാകലം; സകൃപ
ലോചനേന സുഖാകുതപരിമലം—

ധാത്ര

കാവി

ചമ്പക

ഉച്ഛ്വാസിപകുസംബിനീമുദുജ
ഭാഷണാമൃതനിഷേചനൈഃ
കുച്ഛ്വതികിലമഹ്വിവത്യാഹൃദി
കോപവഹ്നിശമനം യദാ
സർവ്വവൃത്തമപിദിവൃദാശ്ചിയതു
കൊണ്ടുകണ്ടുകുത്തണാകുലൻ
ശർവ്വരീശമുഖിയോടുഭംഗിയി
ലരുസതീപതികമിച്ചതേ ||

പദ്യം

എന്നായതാക്ഷീമെന്തലിമണെ, നന്ദാമിപാരം
പ്രണയമിദശംതേരമണെ,

അനുപല്ലവം

നീമാഴ് കരുതീവണ്ണം; ആമയംനീക്കുവൻതിണ്ണം—എന്നാ

ചരണം

വളരെനാൾ കഴിയെകാത്തൻപന്തിരാണ്ടകം

നമുനാനാഗേന്ദ്രനെന്യെന്നോണം

കളവല്ലഗൗതമർഷിംവിളയുംവിപ്രതീസാരാൽ

കളവാണികാണമെന്നാൽകളയുമായവൻതാപം— എന്നാ

ചെഞ്ചുതട്ടി

ചെമ്പട

കാതേനകാതേനവിന്നെമിശാചാം

വാസായവാസായമിവിപ്രതീയ ।

യാതാപിയാതാപിതഗാത്ര്യരോദിൽ

ധീരേവധീരേവസഖിതയാപേ ॥

പല്ലവം

മതിസമവദനൻതന്നജിതമടനൻ

രതിവിചൂതിചണൻകപനമമരമണൻ

അനുപല്ലവം

ഏകത്താർശരനടനാടകകളരിയിൽ

ആടൽവിട്ടാട്ടാപിഞ്ചിപേടകളെപറയിൻ—

മതി

ചരണം

ഇക്ഷമയേവേണ്ടപോൽരക്ഷചയ്ക്കുപേന്റെ

പക്ഷമല്ലയേനിങ്ങർഅക്ഷമനവിട്ടു

ഇക്ഷണമീവഴിയാക്കുകളേപോകവേ

ഇരക്ഷണാചെയ്തവെങ്കിൽപക്ഷമെന്തുപറയിൻ— മതി

൨. ഭൂതഹഞ്ചേനീങ്ങളാരുടെവദാന്യതാ
ഭീതകളായ്നൽഫലഭാരകൈതവാലിന്നു
വാതറുവള്ളയോടുമാനളശാഘങ്ങളാ
യ്ചാരുവനായുള്ളഭൂപനെനിരീക്ഷിച്ചാ- മതി

൩. ചഞ്ചലദളാ ഗുളിസഞ്ചാലനാൽവിളിച്ചു
കിഞ്ചനമാഗ്നമോനെഞ്ചകമതിലേററി
വഞ്ചനചയ്യോപല്ലിസഞ്ചയങ്ങളെചാൽക
പഞ്ചപ്രാണങ്ങളാമെന്നഞ്ചിതാഭകാശനെ- മതി

ഉശാനി

മുറിയടന്ത

യോഷാഭൂഷേദമീയാകൃതിരിവസഭശാലാകൃതിശ്ലേഷരമ്യാ
ഭോഷാപേതാപ്യപേതാകറിനപദമവിപ്രീതി കൃത്തലിതാ
മാ

കാന്താത്മസ്തൃഷ്ടഭാവാദിശിദിശിചലിതാകുത്രചിൽഗോത്ര
പുത്രി

ക്ഷേത്രംപ്രാപ്താലുരാത്രേത്രിണയനദയിതാമിത്ഥമൈഡിഷ്ട
ഭക്ത്യാ

പല്ലവം

അംബനിഞ്ചരണാരവിന്ദം, ജഗദാ?

ലംബമിഹവന്ദേ?മന്ദം

അനുപല്ലവം

ഭീനജനാവനനിരതമതേമയി
കിംനമിമിഷിഷസിന്യനമയി-

അംബ

ചരണം

മായേമനസിജമമനമനോഹര

കായേമയികുരുകുരുണാണമരം

തായേമമപതിവിഗതസഹായം

കപായേചരതിനവേദഹൃദീയം-

അംബ

ഉ. അനുകമ്പാലയയാകിയധന്വേമ-
 ഭനകമ്പാലയസംശയമെന്വേ
 മനുജാനാമിഹശരണംതപം, ദിന-
 മനുജാനാമിനപരമൊരുതപം-

അംബ

മദ്ധ്യമാവതി

ചെമ്പട

കാന്ത്യാകേശഭരസ്യാചമേരിതാഹാസതപിഷാപുഷ്പിതം
 ഭാസാംകൂരിതമുജ്ജപലച്ചരണയോന്മേത്രശ്രിയാപത്രിതം।
 കിഞ്ചിൽകല്പകവൃക്ഷരതമചകാസിഷ്ടാഷ്ടമുതേർല്ലസൽ
 ഭൃഷ്ടപ്രാപുഷ്ടമചേഷ്ടതേതിനൃപകാന്തായൈപ്രഭാതുംഫലം॥

പല്ലവം

ഭവുകന്തേമദയന്തിസമസ്തമസ്തപഭിമതം

അനപല്ലവം

അവിളംബംനീഗോകണ്ഠത്തുചല്ലേണം
 ആവിലംതിരാനതൊരുകാരണം-

ഭവുക

ചരണം

ചാരിത്രശുദ്ധിവിഭസംനിന്നുടേ, കാന്തൻ
 പാരിലല്ലാംതെണ്ടിയപ്പോളവിടേ
 ഭൂരിസന്താപമെഴിഞ്ഞശിവനുടേ, വരാൽ
 സൈപരിയാജ്ഞാപോകനികടേ-

ഭവുക

ഉ. കണ്ടുവെന്നാലടനെചേർന്നീടും, തോഷം
 പൂണ്ടുകോർകന്നീശ്ശഭംവന്നീടും
 പണ്ടുള്ളപടവികർന്നേടീടും, തനയൻ
 രണ്ടുപക്ഷമില്ലിനിജനിമുച്ചീടും-

ഭവുക

ഇടശ്ശോകം

അസുതുംപശ്യാസ്മൈഗിരിദാമിതവാൻനിശ്ശവണതോ
 പുരണ്യാനിംഭാരാഃസപകരമനനേപഷ്ടമനസഃ ।
 ചിരംചേതസ്തീരാഅഗണിതപഥക്ലേശകണികാ
 നകിംചൈരസ്തംധത്തേസപദിവിപദിസ്രൈണഹൃദയാ ॥

(ചണ്ഡാലിയുടെ പുറപ്പാട് ശ്ലോകം ഗോപികാവസന്തം)

സ്തപതപളിസ്തീരസ്താ
 സ്തനിഃശ്ശുകംഭേദമിളപത്താഹ്
 അവിചിന്തശ്ചീവിപീഠ
 സങ്കരമിംഗേപുണിവന്ധിതാഹതഭോ ॥

നാട്ടക്കുറുഞ്ഞി

തമ്പ

ശാഞ്ചിപ്രസ്തദളാനിശങ്കരമാലിംഗോപരിന്യാസസാ
 ചണ്ഡാലപ്രവിചിന്തയന്ത്യാപിയതസ്തൃപ്യൽത്രിണേത്രേ
 നെച ।
 കൈലാസംനയ, താജവാദിതികൃപാ ലോകൈരനുജ്ഞാ
 പിതഃ
 ശൈലാദിഃപ്രമമാഗ്രണീരപതദാഗതൈപരഹതേതമംസപ
 യം ॥

- ൧. ഏന്തൊരുവിശേഷമിതു—ചിന്തിക്കവയ്യതെല്ലാം
 സന്തോഷമതിയായി—സപാന്തത്തിൽവളരുന്നു
- ൨. കാണാനറയ്ക്കുമൊരു—ചണ്ഡാലിചാവുമളവിൽ
 ഏണാങ്കമുധനടെ=ഹൃദയമലിയുന്നഹോ
- ൩. ഓക്കാതെകൂളകമതിൻ—പണ്ണുതുകൾശിവലിംഗേ
 ചേക്കാൻതരംവരികയാൽ—നീങ്ങിദൂരിതങ്ങളെല്ലാം

൪. എന്നല്ല ശിവസന്നിധിയിൽ—അവളെക്കൊണ്ടുപോകാൻ
എന്നോടുകൂടിയോഗിച്ചു—ശങ്കരനതിചിത്രം

ഭൈരവി

ചെമ്പട

ചണ്ഡാലീമാജിഹ്വീർഷുഃകരതലവിലസൽ
പാശഭണ്ഡാഭിശസ്രുഃ
കാലഃ കാലാഗതശ്ശാമലതനുസുഷമഃ
കാസരേന്ദ്രാധിപ്രസാദഃ ।
ഓഷ്ഠപാത്രേപ്തംജംഗമമിവമഹിതം
ചന്ദ്രമൗലേർഭൂജിഷ്യം
ക്ഷിപ്രംപ്രപുഷ്ടസപ്രശ്നമിതികശലം
നന്ദിനംമന്ദമാസീ ॥

പല്ലവം .

നന്ദിൻനിന്നുടേടുകൾനലാഭാൽ

അനുപല്ലവം

നിന്ദിതമല്ലിഹമമജനനം—

നന്ദിൻ

ചരണം

സന്ദിതമഞ്ജലിവനാതുമെന്തിഹ
സന്ദിഷ്ടോസിമഹേശ്വരനാൽ
നന്ദിതഗിരിജൻതന്നുടേകരുണാ
തുന്ദിലമാനസമാംകഥയ -

നന്ദിൻ

ആഹരി

മുറിയട്ടന്ത

പല്ലവം

വാസുവമെന്നുമെന്നുടേവരവിൻഹേതു
വിസ്തരിച്ചുപായാം

അനുപല്ലവം

ശിവരാത്രിയിലിവർവിലപദമുത്താൽ
ശിവമജ്ജിച്ചുതരിഞ്ഞോ—

വാസ്തവം

മീരണം

ചണ്ഡാലിയുടെ പുജനിമിത്തം—
ഖണ്ഡമോദമിയന്നമഹേശൻ
ദണ്ഡധരനികൊണ്ടുചോകാതെ
ഹിണ്ഡനംചെയ്യാനയതാമിതിമതി
ഖണ്ഡമുണ്ഡനയൊജ്ഞയാലെന്നയ
ശൗണ്ഡത്താനിവിടെവന്നിതുസത്യം—

വാസ്തവം

സാരാംഗം

ചെമ്പട

ഹന്തമഹാപാപയാമിവളെടുത്തമാംനരകത്തിൽ
എന്തിഹമേക്കാതിരിക്കാൻബന്ധമീശനങ്ങായി
സന്തതസുഖമാംശിവപാദാതന്നിൽപാപികൾ
ചന്തമോടുവാഴ്ചമന്നാൽസുകൃതമെന്തിനുമേലിൽ

ഗൗരളിപ്പന്ത

മുറിയടന്ത

പാവകകണമൊന്നാൽകാനനംഭവിക്കുമേ
ജീവനെനഷ്ടമൊന്നാൽരോഗങ്ങൾമാറുമേ
ദേവദേവദയയൊന്നാൽകൽമഷംനിന്നുമേ
ഹേവയസ്യത്താനിതുപരയാതരിയാമേ

—൦൦൦—

സന്യാസമരവിരോധം—സന്യാസപുരാളിഭൂതമാമ്മാനം
വിനായസംപ്രതിതാമസം — വിനായ സംപ്രതിയമോച്ച
യാചകേ

—൦൦൦—

മുഹൂർത്തം

ആദി

രക്ഷാലിപ്തസപവക്ഷാഃ കരകമലയുഗേ

സ്ഫോടികസ്രഷാരോയം

സാക്ഷാൽത്വക്ഷാവതാരഭ്രമമപികലയ

നന്ദികേശസ്തൃതസ്ത്വ

അക്ഷാമാഭാവിശേഷവൃതികരജനിതാ

കാണധമാന്തണ്ഡസത്തോ

വീക്ഷാമാഗ്ദ്ധപ്രവേദേശിരിശമനവൻ

ഗൗരതമഷിസ്തൃശിഷ്ടഃ

പദ്യം

കലയേശാന്തംവിമലസപാന്തം

ശശധരശിശുവിലസിതകേശാന്തം

അനുപദ്യം

കണ്ണാപുരംഗിരിജാഭാരംജഗദാധാരംനതമന്ദാരം

സ്മരഹന്താരംവിധിഹരിമുഖസുരജനയന്താരം - കലയേ

ചരണം

കരപങ്കജനയുഗലംഭായാദിദമതുലം

ശിരസിമമസതതമാഖേലം

നാന്യലിഹശരണംസഭഗചരണംവിബുധഭരണം

കലുഷഹരണംവിനാശോണം

ബഹുപാപനാശതസേവാനാതവദാസാനാം

മമസദശാനാംപരവശാനാംഗതിഹീനാനാം

രക്ഷാമീക്ഷാശിവാമനാകചരീകരിതസാധുനാ - കലയേ

കന്ദ

ചെമ്പട

സന്യാസിപ്രവരേണമുഖ്നിമുഷ്ണാഃസപഹസ്തോയഭാ

സന്യാസിക്കതകല്പമഷാസ്മരവധൂയന്തീബ്രഹ്മസേതരഃ

മുക്താവിറ്റമമാലഭാർത്ഥസിജാശൈലാദിനാസാക്ഷണം
മുക്താശങ്കരമന്ദിരേതദനന്തന്മാഹാത്മ്യമേവംജഗതഃ

പദ്യം

ശമനശമനനിന്നുകൃപയഃ
ശമലംപ്രശമിതമഖിലം

അനുപദ്യം

അവനിസുരകുലജനനമഹോമമ
പോയൊരുജനമതിൽ-

ശമന

ചരണം

രമണമരണമുളവായിതൃയെനവന
സമയമതിൽകുറിനംവൃഷ്ട
വശംഗതയായിട്ടമനിശിപശുതണ്ണകവു
വിശസിതമായിവളാ,ലാപിശിതം
സുശോഭനമഭനജം,പുത്രം
കുശലദരാജുരവൈമമര
ഭൃശനിചയമോചനമജനികഥം-

ശമന

൨. ഇയമിഹഘടയശുകിമേവിഭോവി-
ഷയകളമകണിശഗണം
ഭയതന്ത്രസങ്കടകോടരഗാ
സപയമിഹസപാദംകാരം
നിയതമിവളജിക്കുന്നളവിൽ
നയസിപദകലായംതാമഹോ
കിയദപിസാഹസമതിലുളവായോ
ഭയയതിനസിനന്തസഭനമയേ-

ശമന

അറാണ

അടന്ത

പല്ലവം

കിളിമൊഴിനിന്നുടൊച്ചശ്ചരിതം
തെളിവൊടുവച മിന്ദമാവിദിതം

അനുപല്ലവം

കുർമ്മലാനഭവസിദ്ധിക്കായി
ദുർമ്മതിപുല്ലു സവാശജ്ജയായി—

കിളി

ചരണം

ജനകൗതവവലുഗ്തരാജ്നിധനം
ദിനകരസുതനീതൗനിജസദനം
ദിനമനുവളരപെനിന്നുടകദനം
ഘനകഷ്ടാലക്ഷിതമാജ്ജദനം—

കിളി

൨. ഒരുവിധവുംസുഖമില്ലാതായി
പുരുതരവേദനസമിയാതായി
വിരുളതിയാതവകാണാരായി
രുരുധരശേഖരമഭിമുഖമായി—

കിളി

൩. ശിവനിശിളുകപത്രമെറിഞ്ഞു
ശിവലിംഗോപരിവിന്നതറിഞ്ഞു
ശിവനതിനാൽഏദിപ്രീതിനിറഞ്ഞു
ശിവമേകകവർക്കെന്നാശപറഞ്ഞു—

കിളി

൪. ഇത്രകൃപാകലനായാരിനിലോകേ
മിത്രമമംസകലവിപത്സുവിലോകേ
മിത്രസുധാകരശുചിദൃശമേകം
ചിത്രചരിത്രോയാഹിമയാസാകം—

കിളി

ഇടശ്ശേരം

പശ്ചാത്തപ്യതാമിതദ്വയാവിരചിതേശാജ്ഞാപിനീചപ്ര
ജാ

പുണ്യാദമലസൽഗഭാമരവധുസംഗിതഭീരിസപനേ ।
മദ്ധ്യേസതപരമാഖഭൗഹരനിരേരേതദിചിതം ജനാ
നാമന്താംപരമാപുമാംസമപരംജാനാമിനേശംവിനാ

ഭിജാവന്തി

ചെമ്പൻ

മാഗ്ഗുശാഭനാനേകഹചിദഥപയ

സ്വത്തമസ്വപ്നരസ്വ

ഭാതുലേക്ഷൽവിപാസാരഭസപരവശൈ

സംഭമന്തേയുവാന്തേ ॥

ഭുവ്വന്തേസൽഗുണാശ്ചൈതസപജനവിരചിതൈ

ഹന്തമദ്ധ്യേനിശാന്താ

വന്യോന്യംഭവതികണ്ഠാധരണിപതേ

രൂഭുഭീതചിത്തൈ ॥

പല്ലവം

വല്ലഭനാമെന്തുചെയ്തവുഭീമാരണ്യവാസം

തെല്ലംസുശകമല്ല

അനുപല്ലവം

നല്ലവണ്ണംപ്രജാവനംചെയ്തപൻപൊ

യല്ലരാക്ഷസനായിപോൽ—

വല്ലഭ

ചരണം

എല്ലാവരുംനടന്നുനിഷ്ഠുപംനരദർശം

കൊല്ലാറുണ്ടുപോലിങ്ങുവന്നാലോശിവിശിപ

വല്ലാതെയേമാകുന്നുസഹായത്തിനു
മില്ലാത്തമിനിയെല്ലാമിശപരൻപ്രമാണം—

വല്ലഭ

മാധവനാശി

അടന്ത

ഭാമിനിമാകൃമാഹൃദീസോമാനനേപരിതാപം
ആമിഷാശിയാഹുപന്നനാമപരംധികളല്ല
വേലിയേപഞ്ചതിന്നുകിൽമേലിലാക്കംഗതിയില്ല
പാലിക്കമിശപരൻതന്നെമാലിയന്നവരെയ്യവം ॥

ഇടശ്ശോകം

പേഃപുണ്യജനാകൃതിസ്തദനതൈരഗതപാപമാംസാതയോ
രാകൃഷ്ടപ്രസഭംതതാഹചകിതംസ്ഥൂലോതുരാപുംയഥാ ।
തനച്ചാസാവനയാചിതോപിപലലാഭൈപാധയത്തേ
ണിതം
ഏണ്ണുതുനിശാതപുണ്യസഭശംവർഷമവ്യധാനിർഘ
നഃ ॥

പാടി

ചെമ്പട

കകരമാരോഷമനവംപചസ്തനതടിംജംഘാലാൽകന്ത
ലാം
സോമാച്ഛുച്ഛവിതസ്തരാതനതചിംസൈരവണ്ണവണ്ണോ
ജ്ജപലാം
വാമാന്തസ്യവധുംവിലോക്യമദനപ്രാഗത്ഭനാഡസ്ഥമാം
പ്രേമാസോഹൃപതിഃസുധാസഹചരിഃവാണിംവൃഭാണീദി
മാം ॥

പല്ലവം

സൂരകലനലോചനേസൂരമമാഞ്ജവദന

അനുപല്ലവം

ഗതിജിതകളഹംസിപതിതാസിമദരസി—

സ്മര

ചരണം

വിരസതവെടിത്തുനീവരനടൈപദേയിനി
 വിരവാട്ടുചേത്തിവനേ, വരവാണിവാഴ് കവരേ
 അപരാധിയാകുമെന്നെ, ബന്ധിക്കുകരനിഗളാൽ
 ഉപരിസുരതേപിണെ, മർദ്ദിക്കുകചയുഗളാൽ—

സൂര

൨. നിലനിരജമാകുന്നതാലവുന്തംകൊണ്ടുവന്ന
 നിലവേണിവിശാമിനുകാലമെന്തിനവൈകുന്നു
 കാലികൾമടിയികൽവെച്ചുഞാൻതഴുകാമെങ്കിൽ
 ചാലവെനർക്കുവാദംപേലവാംഗിഗതവേദം—

സൂര

൩. മദനദാശകൻ, നിന്റെമുറ്റലാവണ്യവാരിയിൽ
 അദരമാരമിക്കുന്നമടിയിപ്പുറയ്മിന്ന
 തപദപാംഗബളിശത്താൽ ഉൽകൃഷ്ടിച്ചതിവേലം
 സദാപിരാഗദമനേപചതകല്പമേവം—

സൂര

എരികിലകാമോദരി

ചെമ്പട

യാവജ്ജീവംമനിക്കേണപരനരമതം,
 കാമുകവ്യാസകോമാഃ
 കീവാനേതു ചുമാനസ്സുജതി, നന്ദി, മന
 സങ്കടേകംകരിക്കേണ
 എവംഭോളായിതാത്മായുവതിരതിരതിഃ
 കിഞ്ചിദാലോച്യനിതപാ
 ഭാവംവാചാമമോചാമുദിമചരിമച
 വഞ്ചയച്ചഞ്ചലാക്ഷി ||

പല്ലവം

തന്നീജനമാനമനിയേരേണചര
 കണ്ടിനമധുനം

അനുപല്ലവം

ഒരു കാലം മരമണപദത്തി
ലിങ്ങനൊരു പുരുഷൻ മൃതനായിവിടെ
മന്തവുമാവാലുപരിഭവമതിനാൽ
പുരുഷപയരൊന്നാസ് കരുതാമസാ -

തരുണീ

പരണം

നല്ല പസന്തേ മിത - പെരുലുമുളവാക്കീടും
മല്ലാരനെങ്കാശ്വാ - വെല്ലാനിതുവനാൽ
അല്ല പനഭവിക്കുക - തെല്ലമേയുക്കുമല്ല
മെല്ലവേപിന്നെത്താൻ - നന്നോടു ചേർന്നീടാം
കില്ലകനുമടിയനെ പൂണിനല്ലപോലെ
ധരിക്ക, ബല്ലവധ, സുരതലീലകളി
ലനിതരകളുക്കത്തൊടും സമലയജ്ജനിമചിമേ -

തരുണീ

ഇടശ്ശേകം

തദപാക്രമാകർണ്യസധന്യവാദം
സപ്രേതസംസ്കാരമഥാചചാര ।
കോനാമകാമിശ്രുണയന്നവാണീ
മേണീദശാംസംഗമസൗഖ്യമുദ്ധ്നഃ ॥

കേദാരഗൗരളം

ധന്വ

തപദാഞ്ജാമനുസൃത്യ പത്വരപരംകർമ്മാനപതിഷ്ഠാപ്രിയ
തന്മാംസപീകരുസുന്ദരിസപയമൃതി യസേപത്യമോദൈദരി
രൽ ।
നിർവ്വാന്യാമമഹോകരേണ ജലധൗമനസ്യമുദ്ധ്യാന്തരെ
ന്യസ്യന്തി വശിലാമലാബുസദശസ്തസ്യപൃശാസ്തീത്തദാ ॥

പദ്യം

ദേവാനാംപ്രിയനാരി, സേവനമിനിവേഷം

അനുപദ്യം

അനഭ്യാശമിത്യതവസത്രംസ്തവിധത്തി

ലസദ്ഭാശമിത്യതനെജാരഭരയല്ലിവർ— ദേവാനാം

ചരണം

ഒന്നിച്ചൊരുതടത്തിൽ, നിന്നോരുജാതിമൃതജർ

ഭിന്നിക്കുമാരാക്കിയ, വാതുലനിയ്യമിനി

കുന്നിക്കുംകരചെന്നിയെ, വേദാംബുധിതന്നിൽ

ചിന്നിച്ചിതരൂമൊരു, ഭാരവാജ്ജരികഹോ— ദേവാനാം

തോഡി

ചെമ്പട

ത്വക്താലങ്കാരമസ്മാൻപയഗുണമരസാദൃഷ്ടം ക്രിയംസ്തുനരൂപം

തിക്താൽക്കാരീനവൃത്താമരകലശിവിനംഭജ്ജിവിംഭാരതീവ ।

സോജ്ജ്യാമാസാസുഭിസ്സൈപസുഭനുചഗഗണേവ്യുഡവീതംസമുക്തേ

വസ്ത്യാശോഹതജീവാന്തകതുവഹുപതിഃപ്രോജ്ജ്വലൈരജ്ജിഖേദഃ ।

പദ്യം

സുഷമാജിതവിബുധയുവദതേ, യം

തവവൃത്തമനവഗത്യാമഹാന്തിമയതേ

ചരണം

സതിജീവിച്ചിരിക്കുന്നോ

മൃതിതേസംഭവിച്ചെന്നോ

മതിയിൽത്താൻവിശ്വപരിഭ്രമിക്കുന്നു

മതിനേർവദനകാടുകെന്തുകമാണു

ബ്രാഹ്മണമൃതഞ്ചാനമൃതിനോ

രതിതേജമാകമാലഭിക്കുമോ—

സുഷമാ

ഉ. ഹരിണാഹുതമോനേത്രം
 ഹരിണാജനാലവക്രം
 ഹരിണാകിംവലഗ്നം
 കരിണാകിംവദംഭഗ്നംവനലഗ്നം
 ഹരികാളിയാലഭഗ്നമോഗള
 മാരിതിൻറവാസ്തവങ്ങളോരുവാൻ -

സുഷമം

അഥനാമക്രിയ

ചെമ്പക

ഏവംഭേദിച്ചവനിപതിമേവുന്നകാലത്തൊരിക്കൽ
 ഓവംതന്നിൽസ്തംഭമഴുതെളിയിനാശ്ശ്വാതമർഷിം
 ഓവംചേർന്നു, മിതനഗദംകാരനൊപ്പാലകണ്ടാൻ
 ദൈവംകാണിച്ചൊരുഗതിയിതെന്നോത്തുവരിച്ചുചൊന്നാൻ ||

പല്ലവം

താപസ, മുദ്രാമീനസുഖവസതേനമസ്തേ

അനുപല്ലവം

താപ, സമുദ്രാമീന, വിചിതോദിതമവമാം -

താപസ

ചരണം

കേരണപതപംപോകാനുംപാതകങ്ങൾനിന്ദാനും

പ്രാണവല്ലഭതന്നെക്കണ്ടാനന്ദിക്കുവാനും

ക്ഷീണതയൊഴിവാാനുംവഴിപറയുന്നതുക

പ്രാണരക്ഷണാദന്യത്ശ്രേയസ്കരംകിമേഹാ -

താപസ

കമാശി

ചെമ്പക

പല്ലവം

ഭൂപതികലവരവെടിയുകകദനം

ശാപമുക്തിതവരൂനം

അനുപല്ലവം

സിദ്ധികളെട്ടുളളൊരുദൈവം
ദോഷമുദംനനുഭവിക്കുന്നവനാ—

പേരി

ചരണം

ഗോകണ്ഠമിതിനൽക്ഷേത്രത്തിൽ
ഗോകണ്ഠഭൃഷണമാശ്രയിക്ക
ആകണ്ഠയെപ്പലനാതിശ്രദ്ധം
ലോകണ്ഠമഖിലംചരണത്തി—

പേരി

൨. ചാവുനാസമയംശപപചന്ദ്രീ
ശൈവാചനയാൽഗിരിശവഭം
കേവലമാപദ്രവവതി
താവദവേഹിചരണഫലം—

പേരി

മോഹനം

പഞ്ചാമി

ശ്രുതപാശാപനിവൃത്തിമാഗ്നമമിഷദൃഷ്ട്യവസസ്തംഭനഃ
ശംഭുദർശകളച്ഛതിസ്തുനൃപതിർഗോകണ്ഠദേവാലയം
ദിഗ്ദാസംവിജ്ഞാപിജാഗ്രഹിതശൈരസംസ്താപിതിതേമാഭ
കേ

സ്തവ്യാംബാപതിമിത്രനത്തമഹതിമേകാംനിശാമൈശപ
കിം

പല്ലവം

ഗോകണ്ഠനാഥമഹാബലശഃഭോ
ഗോകണ്ഠഭൃഷണപാഹിപ്രഭോ

അനുപല്ലവം

ജാനനജാനനഹംചെയ്തുള്ളോ
നേനസ്തഖിലംക്ഷമിക്കവിദോ—

ഗോകണ്ഠ

പരണം

ഗംഗയുത്തമജാതപത്മസമേദേ
സംഗതമായജടാജ്ജടവുതേ,
മാംഗലനാസയുക്തപ്ലോലമാലക്കു
ഭംഗമേകുന്നചില്ലികളുതേ
നളിനശ്ശരഹരണചണലാലാടനേത്രവും
നളിനപതികമുദപതിനയനയുഗളവും—

ഗോകുണ്ഠ

൨. കുരുവിന്ദനിന്ദിയാംഭതപദ്യം ക്തിയും
പുരുതരശോണിമതിരളമധരവും
വാതരവലാവണ്യവാരിധിഫേനമാം
ചാതഹാസവിലാസിമുഖവും
ഗരളകലിതനീലിമൊരുസുഭഗഗളമതും
പരശുഹരിണവരദാദിചേന്ദ്രകരങ്ങളും—

ഗോകുണ്ഠ

൩. ഭൂതിസംഖിപ്തബാഹാത്തരാളേ
പ്രീതിയോടാടുന്നമണിയജ്ജസുരയും
കൃത്തിയുടുത്തൊരുമദ്ധ്യവും, ത്രിജ
ഗത്തിനടിസ്ഥാനമാമുദരവും
ഹിമധരണിധരഭൂഹിതസുഖവസതിയങ്കവും
ഉരുതവുജാനവുജംഘയുപാദവു—

ഗോകുണ്ഠ

൪. പ്രത്യക്ഷമിക്ഷണംചെയ്യവാനാഗ്രഹം
അത്യന്തമുണ്ടതുസാധയസാമ്പ്രതം
കുന്ദിപുഷ്പാജ്ജിതകിലംബിഷസഞ്ചയം
മരിന്ദിമേസംസാരവന്ധമനനം
ബ്രഹ്മവിഷ്ണുപുരന്ദരാദിസർവ്വസുരശരണ്യ
അനന്താത്മകമിമധനിഷ്ടപദിവേപ്രഭോ—

ഗോകു

ശബന

ചെമ്പട

യദ്യുദ്ധാങ്കരമാലുലോകയിഷ്വരക്ഷോണീശപരോംഗംഘ്രാ
തത്തച്ചന്ദ്രതുവോദധേരുദജിഹ്വീതേശഃ ക്രമാദശ്വൻ ।
രസംനംചരാത്രമിവപരാജമസകൃത്സതമ്യോഗുതാംശംഭ
രി
ത്യാശംസിഷ്ടചവിഷ്ടപേശപരമിദംസ്തോത്രപ്രഹ്ലാദാശയഃ॥

പല്ലവം

ഏധിസുഖാത്തോനാരവരസന്ദ്രതി
നാധിരിതസ്തവഭവിതാജഗതി

അനുപല്ലവം

ദദുഹഭവതേപൂർവ്വവദനത
പദവികളെല്ലാംവിഗതവിശങ്കം—

ഏധി

ചരണം

അവനിയിലാവോളംപ്രിയയോടുംവസിച്ചു
കേവലമലംഭാവമായാൽമാംജ്ഞിക്കാ
ശിവരാത്രിയിലെനെസോപവാസജാഗര്യം
സേവനംചെയ്തവർക്കുശുഭമേഭവിതു—

ഏധി

ഇടശ്ശോകങ്ങൾ

ക്ഷണികേവക്ഷണമീശ
സ്തിരോദധേച“ഗതിതവാൻഗാംഭീവ്യാം”
കലിതാചുശമോഭുപ
ശുശുഭേസഹിമുക്തകണ്യകതുവാഹിഃ॥
ശ്രീമാത്രഭൂപപത്തിപക്രിമഘഭാനന്ദാ, പദന്യാസതഃ
പത്മാനാംസുഹിതാംക്ഷിതിംവിദധതീഭുതൂർഗവേഷച്ഛലാൽ

ശ്രാന്തഃ പാമ്പ ഇവപ്രപാംഗ്രഹണനിർമുക്തേഭ്യഭേശ്ചംപ
തിം
നിശ്ശോകസ്തമഹോനിശാമൃസഫലംസാമാന്യയത്നാനിജം

സംവേദി

ചെമ്പട

ഗോ കണ്ണമിയുഷിംഖ്യാ തു
മ ദയന്തിംസധ രമ്മിണി ഃ
കാമീ ഗുഹയേ ന്നിച്ഛം
ഗൃഹം ഞംസ്താ ജന യോർമ്മദാ ॥

പല്ലവം

പരേതരസതിത്വലോചനേ ഇന്ന
ശങ്കേസുഭിനമെന്ന

അനുപല്ലവം

വാരിപഥികമായഭാസവതിനൊത്തൊരു
വിധമിവൻ, പാരെല്ലാത്തെങ്ങിപ്പോ
യ്ക്കരിഭവമനവധിയനുഭവമതുമതി-

പങ്കേ

ചരണം

സുവരതപംവിട്ടൊഴിഞ്ഞുശവരതപംവന്നുണഞ്ഞു
ഇവനോഹാവൈകിത്തുഭൈവംഗതനായിദാവം
ചരിതംമേപറഞ്ഞുകേൾക്കുപരിഹാസാസ്സദമായി
പരമകലേവിപിനതലേകൊന്നതുതിന്നയി
വാണമീവ്കുഷിഷികാചിത്തതണൈരയുവദമ്പതികൾ
പുരുഷംസ്ത്രഹനംമൃതിമഗമദമചതരുണിയ്
മിവനൊരുശാപാപ്തിയുമതുപൊഴുതുപഗതം-

പങ്കേ

൨. അതിയാൽതാപമപ്പോൾഗതിവേറിട്ടൊന്നുമെന്നേ

സതിവീണ്ടുണ്ടിട്ടുന്വോർപമിഗെരതമാച്ചുൻ
മുനിയെക്കുറുപ്പായന്നേടിഅതിനാൽഗോകണ്ഠമഗാം
ശിവമജ്ജംവിഗതജ്ജം അന്നവിട്ടുന്നയിതന്നൊ
രനുഗ്രഹമതനോദമുകാന്ദവരംഹിയമാപുര
മാവിധമേഭവതിയുമിവനടനയനസുതി
മജ്ജഷതാഹോശിവമഹിമപരകവയ്യേ—

പഞ്ച

മുഖരി

ചെമ്പട

പല്ലവം

വല്ലഭനീണകാണാഞ്ഞല്ലലെത്രേടിത്താൻ

അനുപല്ലവം

കാലമേചെന്നുമുന്നേപ്പോലെവാഴ്കുമന്ദിരേ—

വല്ലഭ

ചരണം

മാമകാപേക്ഷയ്ക്കൊത്തുതന്നിയേ, കൃപയാമുനി
ധിമാൻസപശാപമോക്ഷവഴിയേ, അന്നേതേനർകി
ഇരുമട്ടിൽദോഷംചെയ്തൊരരിയേ,
സപാമിസംഗ്രാമസന്നാഹമോടഭ്രേതുവഴിയേ,
യാമ്യമാംമാഗ്നനയായേ, ഭീമനിവാസിനാംപ്രീതയേ,
ക്ഷമയേതുംവേണ്ടാഭുന്യേ, ശ്രീമന്മഹാദേവാശ്രയേ,
വിശ്വപസിക്കജയേ—

വല്ലഭ

ഇടശ്ശോകം

ഐക്യംപ്രോഷിതയോസ്തയോരവിരജ്ജംഭംഭാവചംഭാവകം
ഗൌരിശങ്കരസേവയാകിമുചാരാത്താദാത്മ്യമാപാദിതം।
പ്രസ്ഥാശാമമത്സന്ധനാധയഹൃതസേപദാംബുമാന്താസ്രജ്ജന
ഭേജാതേതൃപദംപതിമഖഹരകൃപ്യാഭനവ്യാസികാം ॥

ശങ്കരാഭരണം

മുറിയടന്ത

പുരത്രിതയഗജ്ജനക്ഷുഭിതശംഭുവിഷ്ണുമാലന
 ശേഷമണി
 ശേഷമണിമുണോത്ഥമീട് കൃതിരവപ്രിയംഭാവുകൈഃ।
 വചോഭിരരമാഹപദുൽകടവിരോധബോധോന്മിഷൽ
 പമേളിമരുഷായുധേമഖഹരംസപുഥപീപതിഃ ।

പല്ലവം

രണമാടാനിവിടെവാടാടുഷ്ടമഖഹര
 രണമാടാനിവിടെവാടാ

അനുപല്ലവം

ക്ഷണംനിന്നെക്കൊല്ലാത്താൻകെരണചാതിമുഖ - രണ

ചരണം

ഗുരുവിനമാംസംനൽകിച്ചതിച്ചതും, അതിനാൽ
 ഗുരുവാംവ്യഥത്താനഭവിച്ചതും;
 ഒരുനാളുംമനംതന്നിൽമറക്കുമോ, ഞാൻനിന്റെ
 പരുഷാനിഗ്രംകടിക്കാതടങ്ങുമോ - രണ

ഫലഭാരം

പഞ്ചാരി

ദ്രാക്ഷലയുക്ഷവീക്ഷാക്ഷപിതനിജബുഭു
 ക്ഷേഭവിക്ഷുണ്ണവുക്ഷാ
 ദ്രുക്ഷക്ഷിജ്ഞരക്ഷുക്ഷണിതവുഷകുക്ത
 പ്രക്ഷരഭേദവക്ഷാൽ।
 രക്ഷോധ്യക്ഷോവനാന്താനവഹരളഭിതഃ
 ക്ഷാക്ഷിദഗ്രംതിരുകു
 മ്ക്ഷപക്ഷാന്തഃസമീക്ഷാക്ഷരമിതിമുഹൂരാ
 ക്ഷേപക്ഷേതുമക്ഷേ

മഖഹരൻ

൧. നീല്ലെകാൻ നീല്ലെകാലേല്ലെകാൻ നീൻ
 ഏല്ലെകാൻ നീയുജലമയമതാക്കുവാൻ
 അല്ലെകാൻ നീ ചെൻതാവിനെക്കൊന്ന
 അല്ലെകാൻ സങ്കിമപി വെടിയാളന്മാ

സെറാസൻ

൨. ആർക്കാട്ടെനീനോരോന്നമേനിയോ
 തോന്നാട്ടെരാത്രിമിത്രക്കുവേണ്ടകാ
 ഉപയുക്തമാംവൃത്തമാചരിക്കാത്തനീ
 ഉപസൃതനയമിനിപോകവെകിടക്കാലാ
൩. സുദനാജ്ഞമേവേതനംവാങ്ങിനി
 ഓനോതിനലംഭാവമേതുവിധന
 ആദേവമാംസമാചര്യുന്നനകയാൽ
 വേദനപ്പെട്ടതാൻമിണ്ടാതെങ്ങുമോ

മഖഹരൻ

൪. കാട്ടുകാത്തന്നാക്കുവാലമേനീനെ
 കാലന്തുകായയക്കുത്തകാരണാൽ
 ചേലൊടിവണ്ണമിന്നത്തരംചെല്ലുവാൻ
 കാലമായ്ക്കേലിലാക്കുവാലമില്ലാതെയാ
൫. മഖഹരനാകിയരാജസാധുക്കളെൻ
 നഖരമൊന്നെൽക്കുവാൻപോതമൊഴുത്തി
 ധൈര്യവാനെങ്കിലൊപൊക്കുത്തന്നിലാ
 ശൈര്യമിന്നഖിലമിഹകാണിക്കുമുണ്ടേ

സെരദാസൻ

ന. ചന്ദ്രമുഖപദസേവകനായമേ
 മന്ത്രമേന്ദ്രം ഞങ്ങളെ കർക്കശയാലേതുമേ
 തന്ത്രമായിട്ടു ക്ഷായിതാവനതൊൻ
 സാന്ദ്രശൈത്യം കാണുകരാക്ഷസപാഷ്ഠിനി
 കാകോപുകി കയാനുപോമഖഹരോജ്ജ്വലീയമാനൈതമിമഃ
 ശത്രുശത്രുതലാതലിവൃതനതാമനേതം സജ്ജനൈത്യതം
 പ്രാധാന്യമുവപുഷ്ടിദാതുസകണേ ഹത്യാംബുദമഹിയമാ?
 പിയാസാനിവിഖാദ്യചാന്ത്രകമതിസ്തേനസ്തസിംഹശ്രിയം

പ്രോട്ടം

അടവ

ശാഗാരോമദയന്ത്യഭീഷണവിധൗ
 വിരശ്ശിവോൽകഷണേ
 പ്രാമാദ്യേഭയണസപരം കഷവദ
 പ്രപഞ്ചതൃവ്വിഭസകഃ
 ഹാസ്യാശാത്രവഹേജനേരണതലേ
 ഹരദ്രോത്തോസ്തോൽഗമേ
 ഹിംസരാം ചഭയാനകസ്സനതുഭിഃ
 ശാന്തപ്രജാനാമഭ്യർ

മ. ജയജയമഹീപാലശിരാത്രിവൃതശീല
 ജയജയനികാരണം വിഗതംഭയകാരണം
 അയതംനിത്യമാഗളം ഹരിവരുമനർഗളം
 സുരാരോഗ്യസൗഖ്യവുപരമേശാനുഗ്രഹവു

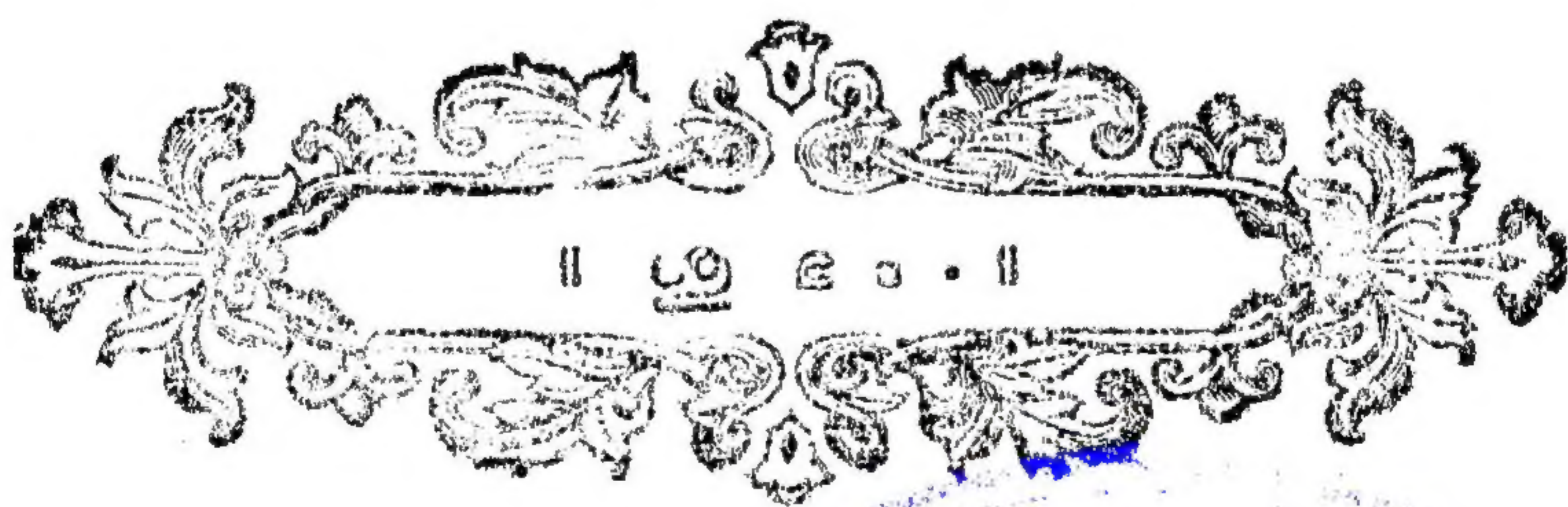
പുറനിര

ചെമ്പട

സോമചുഡനിൽപാമേന്ദിരംപ്രവേശിച്ചു
മാമകചിത്തമായകാമുകൻപ്രമോദിച്ചു
കർമ്മപുത്രിയാംഭുജതിവധുവോടൊരുമിച്ചു
നർമ്മനാമലാപൺകൊണ്ടുവിനോദിപ്പിച്ചു
ധർമ്മമാംശയനീയമാരോപിച്ചുരമിച്ചു
ശർമ്മദമായജ്ഞാനനന്ദനമുൽപാദിച്ചു
ക്ഷേമമോടിവിധംനിത്യവുംവിഹരിപ്പാൻ
പ്രേമമോടേനുവാദംനർകകശിവശംഭോ

ധനാശി

ശ്യാമാഭംസുമനോധനാശികടിലംകൈശ്യാംതമാപ്യംബ
തേ
പാദസ്പർശനഭാഗ്യതഃപശുപതിശ്യാലീലജ്ഞനകിം
മന്ത്രേകാവ്യമിദംഫലേഗ്രഹംയതസ്തപത്പാദയോരപ്
യേ
തലേതോദ്ഗവൽപ്രസാദപിശൂനംകോനാഗ്രിയേതാഭി
ജേ

I I	മനു	നിണ്ണിയിച്ചു	നിണ്ണിയിച്ചു
ടി	മവ	സിത	സിത
VII	നുമ	അച്ചു പുപോലെ	അച്ചു പുപോലെ
VIII	ൻ	സമൃതിയിൽ	സമൃതിയിൽ
IX	മം	പുഷ്പസ്ഥിതിയി	പുഷ്പസ്ഥിതിയി
X	രൂ	പ്രകൃതാന	പ്രകൃതാന
XI	രൂ	ബഹുപ്രഹിഷ്ടേശം	ബഹുപ്രഹിഷ്ടേശം
ടി	രൂ	എന്നാമ	എന്നരഥ
XII	ൻ	നിഷ്കാലങ്കാര	നിഷ്കാലങ്കാര
ടി	രൂ	ചിലുദിക്ക	ചിലുദിക്ക
XIII	മ	രംഗത്തിൽ	രംഗത്തിൽ
ടി	മം	കൃത്രിമക്കല്പകർ	കൃത്രിമക്കല്പകർ

19-ാം ഭാഗത്തിലുള്ള ചണ്ഡാലിയുടെ പുറപ്പാടിലുള്ള പ്രാ
കൃതശ്ലോകത്തിന്റെ മായ

ശപഥമപലിക് നീ തഗ്നാ
ശപനീശേകുന്ദേതുവിലപത്രാണീ
അവിചിന്തനീചിക്ഷേപ
ശങ്കരലംഗവലുനപതിതാനിതതഃ॥

൨൧-ാം ഭാഗത്തിൽ സാരംഗം ചെമ്പടമന്തമന്ദാപാപ
എന്ന പദത്തിനു വകരം ചൊല്ലേണ്ടുപദം.

ഇവളോബഹുവിധമാമഹനിലയം നമകമതിൽ
ജവമോക്കാകുചിതമെന്നു ശിവതിരു
മതിവരാജാനിവളുകൃതകി മുസുകൃതം
പാതകികൾ സുവികളാകുകിൽഭവി
കാരുമല്ല പണ്ഡിതം

അഭിപ്രായങ്ങൾ

പുനത്തുരഭിധനവർഗജലസന്ധം ക്താമണേദ്യോസതഃ
 പ്രജ്ഞാപുഷ്പമലതപശൈശ്വജനകാർവാൻമാധുരീകാരകഃ
 ഹിമപർവ്വതസമസ്രഗ്ഗണകണ്ഠസംസൃതയത്യഭ്യതേ
 പണ്ണശ്രീശിപരാഭ്രിവൈപലോനാട്യപ്രബന്ധാനവഃ।
 കവിസാർവ്വഭൗമൻ കൊടുങ്ങല്ലൂർ കൊച്ചുണ്ണി എളയ തമ്പുരാൻ
 തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു

II

ശ്രീ കുടുംബാടവീലീലാലോലമല്ലാസഭംസതഃ
 മൃഗയഃസഭയഃസഭയഃപരാശപരം പശ്ചി പാശഃ।
 വാണീവൈണികതാംഗതാമധുവിപമ്മാർഗ്ഗംഗികോവൈലാപഃ
 ദേവഃപണഭ പസ്സമംബലഭിദാനന്ദീശപസ്സുളികഃ।
 സോതാസ്സന്കാരയ മഃമ മനയായത്രാദിജപ്രവൃദ്ധകീ
 ഞ്ചന്ദ്രീദമൽമരോദീശതുവദൈലുഷാജസ്യശഃ।
 റിരള്ളകളകപണച്ചുണമഞ്ജുമഞ്ജീരകം
 പ്രൗത്യതിസരസ്വീസതരമേവയസ്യാനനേ
 അമിന്ത്യമതിഭവഭ പശഃപരമവാഹിധിശോഭയാ
 സഹ പമനമോദതേയവനരേന്ദ്രയഷ്ടിക്തതിഃ।
 ഇത്യേവാപർ മിമാബ്ധിശപാശഃകണ്ഠസ്തീനാമകഃ।
 പഞ്ചമസ്തംഗഭട്ടേന്തരലവപുവഭുപഃതഃ।
 കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഉ-ാ-കൂർ കണ്ഠസ്തീനതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു

III

ശ്രീകൃഷ്ണശർമ്മഭവാലതവശ്രോയാംസിതൃരിശഃ
 ഭയാസുർഭി പൂചരതപ്രകാരകമഃനാജുഷഃ।
 നൈതാവന്ദിരനേഹോഭിർഭ പദിയാകുപിർമയാ।
 വിചിത്രപദസംയമുസമപാലോക്യരാപരാ।
 കഥംനാഭപതോവക ത്രാദീഭൃതീഷ്ടകസംഹതിഃ।
 നിസ്സരത്യമിതാവചനമിതിസ്യയതേമനഃ।
 കേരള വിദ്യാശാലായാംപ്രമാനസംസ കൃതാജ്ഞാപകഃ നാരായണമാശ്വതി

IV

പുനത്തുർഭിജരാജനായൊരളമസ്ഥാനത്തേഴ്തമ്പുരാൻ
 തന്നത്താൻപ്രജകൾക്കുസൽഗതിവരാനായിപ്പുരാണങ്ങളെ।
 നോക്കിട്ടീശിവരാത്രിനോറുഗതിയെപ്രാപിച്ചുവൃത്താന്തമാ
 ണിക്കാലത്തിനനല്ലതെന്നുകരുതീട്ടുണ്ടാക്കിയിനാടകം।
 വാഴകുന്നത്ത രാമൻ അടിയ്ക്കേരിപ്പാട്ടു

V

കഥ ആട്ടമാണെങ്കിലും അതിനുള്ളിൽ വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നതു ആട്ടമില്ലാത്ത
 നിരന്തരാനന്ദപസ്സുവാണല്ലോ. അതുകൊണ്ടു അവിടത്തെ ശ്രമം സഫലമാ
 യെന്നു തന്നെ പറയാം മനോഹരനെ ഉപാസിക്കുന്ന അവിടുന്ന് മനോഹരക
 യങ്ങളായ അനവധിഗ്രന്ഥങ്ങളെ രചിക്കണമെന്നു നിബ്ബന്ധിക്കുകയില്ലെന്നു
 തരവത്ത അമ്മാളുണ്ടു.

